

ŽENEVSKA KONVENCIJA O POSTUPANJU S RATNIM ZAROBLJENICIMA OD 12. KOLOVOZA 1949.

Potpisani opunomoćenici vlada, zastupljenih na Diplomatskoj konferenciji održanoj u Ženevi od 21. travnja do 2. kolovoza 1949. radi revizije Konvencije sklopljene u Ženevi 27. srpnja 1929. o postupanju s ratnim zarobljenicima, sporazumjeli su se kako slijedi:

DIO I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će poštovati ovu Konvenciju i da će joj osigurati poštovanje u svim okolnostima.

Članak 2.

Osim odredaba koje treba da stupe na snagu još u vrijeme mira, ova će se Konvencija primjenjivati u slučaju objavljenog rata ili svakoga drugoga oružanog sukoba koji izbije između dviju ili više visokih stranaka ugovornica, čak i ako jedna od njih ne priznaje ratno stanje.

Konvencija će se također primjenjivati u svim slučajevima okupacije čitavoga ili dijela područja visoke stranke ugovornice, čak i ako ta okupacija ne naide ni na kakav vojni otpor.

Ako jedna sila u sukobu nije stranka ove Konvencije, sile stranke Konvencije ipak ostaju njome vezane u svojim međusobnim odnosima. One će, osim toga, biti vezane Konvencijom u odnosu na tu silu, ako ta sila prihvaća i primjenjuje njezine odredbe.

Članak 3.

U slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter i koji izbije na području jedne od visokih stranaka ugovornica, svaka stranka sukoba dužna je primjenjivati barem ove odredbe:

1. S osobama koje izravno ne sudjeluju u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe koje su izvan bojnog ustroja ("hors de combat") zbog bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojega drugog razloga, u svakoj će se prilici postupati čovječno bez ikakvoga nepovoljnog razlikovanja utemeljenoga na rasi, boji kože, vjeroispovijedi ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju, ili bilo kojem drugom sličnom kriteriju.

U tu su svrhu prema gore navedenim osobama zabranjeni i ostaju zabranjeni, u svako doba i na svakom mjestu ovi čini

a) nasilje protiv života i tijela, osobito sve vrste ubojstva, sakaćenja, okrutnog postupanja i mučenja;

b) uzimanje talaca.

c) povrede osobno~ dostojanstva. osobito uvredljivi ponižavajući postupci:

d) izricanje i izvršavanje kazni bez prethodnog suđenja. pred redovito ustanovljenim sudom, koji pruža sva sudska jamstva" a priznata kao nužna od civiliziranih naroda

2. Ranjenici i bolesnici prikupit će se i njegovati Svaka nepr-istrana humanitarna organizacija, kao što je Međunarodni odbor Crvenog križa, može strankama sukoba ponuditi svoje usluge

S druge strane, stranke sukoba nastojat će posebnim sporazumima osigurati sve ili dio ostalih odredaba ove Konvencije.

Primjena posebnih odredaba ne utječe na pravni položaj stranaka sukoba.

Članak 4.

A. Ratni zarobljenici, u smislu ove Konvencije, jesu osobe koje pripadaju jednoj od ovih kategorija, a koje su pale pod vlast neprijatelja:

1. pripadnici oružanih snaga stranke sukoba, kao i pripadnici milicija i dobrovoljačkih odreda koji ulaze u sastav tih oružanih snaga;

2. pripadnici ostalih milicija i pripadnici ostalih dobrovoljačkih odreda, uključujući i pripadnike organiziranih pokreta otpora, koji pripadaju stranki sukoba i koji djeluju izvan ili unutar vlastitog područja, čak i ako je ono okupirano, pod uvjetom da te milicije ili dobrovoljački odredi, uključujući i te organizirane pokrete otpora, ispunjavaju ove uvjete:

a) da im na čelu stoji osoba odgovorna za svoje potčinjene;

b) da imaju određeni i na daljinu prepoznatljiv znak raspoznavanja;

c) da otvoreno nose oružje;

d) da svoje operacije izvode u skladu s ratnim zakonima i običajima;

3. pripadnici redovitih oružanih snaga koji, izraze vjernost nekoj vladi ili vlasti koju nije priznala sila u čijoj su vlasti;

4. osobe koje prate oružane snage a da im neposredno ne pripadaju, kao i civilni članovi posada vojnih zrakoplova, ratni dopisnici, dobavljači, članovi radnih jedinica čija je dužnost briga o udobnosti oružanih snaga, pod uvjetom da su za to dobile odobrenje od oružanih snaga koje prate i koje su im u tu svrhu izdale osobnu iskaznicu sličnu priloženom uzorku;

5. članovi posada, uključujući zapovjednike, pilote i vježbenike, trgovačke mornarice te posade civilnog zrakoplovstva stranaka sukoba, koji ne uživaju povoljniji postupak na temelju drugih odredaba međunarodnog prava;

6. stanovništvo neokupiranog područja koje se prilikom približavanja neprijatelja spontano lomi oružja da bi se oduprlo postrojbama napadača, ne imajući vremena organizirati se kao redovite oružane snage, ako otvoreno nose oružje i ako poštuje ratne zakone i običaje,

B. Isto će tako pogodnosti postupka prema ratnim zarobljenicima na temelju ove Konvencije uživati:

1. osobe koje pripadaju ili su pripadale oružanim snagama okupirane zemlje ako, zbog te pripadnosti, okupacijska sila, čak i ako ih je prvo pustila na slobodu dok su se neprijateljstva nastavila izvan područja što ga ona okupira, smatra potrebnim da ih internira, osobito nakon neuspjelog pokušaja tih osoba da se spoje s oružanim snagama kojima pripadaju i koje sudjeluju u borbi, ili ako se ne pokore nalogu koji im je dan radi internacije;

2. osobe koje pripadaju nekoj od kategorija nabrojanih u ovome Članku i koje su neutralne ili nezaraćene sile primile na svoje podtučje, a koje su te sile na temelju međunarodnog prava dužne internirati, ne dirajući u svaki povoljniji postupak što im ga te sile mogu priznati i izuzimajući odredbe Članaka 8, 10, 15, 30, stavak peti, 58. do 67, 92 i 126 te, kad između stranaka sukoba i dotične neutralne ili ne

zaraćene sile postoje diplomatski odnosi, odredbe koje se odnose na silu zaštitnicu. Kad takvi diplomatski odnosi postoje, stranke sukoba o kojima te osobe ovise ovlaštene su da glede njih obavljaju funkcije koje na temelju ove Konvencije pripadaju sili zaštitnici, ne dirajući u funkcije što ih te stranke redovito obavljaju sukladno diplomatskim i konzularnim običajima i međunarodnim ugovorima.

C. Ovaj Članak ne utječe na status sanitetskog i vjerskog osoblja kako je predviđen Člankom 33. ove Konvencije.

Članak 5.

Ova će se Konvencija primjenjivati na osobe navedene u Članku 4. čim padnu pod vlast neprijatelja pa do njihova konačno oslobođenja i repatrijacije.

Ako postoji sumnja pripadaju li osobe koje su izvršile neki ratni čin i koje su pale u ruke neprijatelju nekoj od kategorija nabrojanih u Članku 4, te će osobe uživati zaštitu ove Konvencije sve dok nadležni sud ne utvrdi njihov status.

Članak 6.

Osim sporazuma izrijeком predviđenih Člancima 10, 23, 28, 33, 60, 65, 66, 67, 72, 73, 75, 109, 110, 118, 119, 122. i 132, visoke stranke ugovornice mogu sklapati druge posebne sporazume o svakom pitanju za koje budu smatrale da ga treba posebno urediti. Nijedan posebni sporazum ne može pogoršati položaj ratnih zarobljenika kako je ureden ovom Konvencijom, niti ograničiti prava koja im ova Konvencija priznaje.

Ratni zarobljenici uživaju pogodnosti iz tih sporazuma dokle god se Konvencija na njih primjenjuje, osim ako su suprotne odredbe izrijeком sadržane u spomenutim ili u kasnijim sporazumima ili ako neka od stranaka sukoba poduzme prema njima povoljnije mjere.

Članak 7.

Ratni zarobljenici ne mogu se ni u kojem slučaju, ni djelomice niti u cijelosti, odreći prava koja im osiguravaju ova Konvencija i posebni sporazumi spomenuti u prethodnome Članku, ako takvih bude

Članak 8.

Ova će se Konvencija primjenjivati uz sudjelovanje i pod nadzorom sila zaštitnica, čija je dužnost da štite interese stranaka sukoba. U tu svrhu sile zaštitnice mogu, uz svoje diplomatsko ili konzularno osoblje, imenovati delegate među vlastitim državljanima ili među državljanima drugih neutralnih sila. Za te se delegate mora dobiti privola sile kod koje će oni obavljati svoju misiju

Stranke sukoba u najvećoj će mogućoj mjeri olakšavati zadatak predstavnika ili delegata sila zaštitnica. Predstavnici ili delegati sila zaštitnica ne smiju ni u ko

jem slučaju prekoračiti okvire svoje misije, kako to proizlazi iz ove Konvencije; oni osobito moraju voditi računa o imperativnim potrebama sigurnosti države u kojoj obavljaju svoje dužnosti.

Članak 9.

Odredbe ove Konvencije ne preče humanitarne aktivnosti koje će Međunarodni odbor Crvenog križa, kao i svaka druga nepristrana humanitarna organizacija, uz privolu zainteresiranih stranaka sukoba, poduzeti radi zaštite i pružanja pomoći ratnim zarobljenicima

Članak 10.

Visoke stranke ugovornice mogu se u svako doba složiti, ti o tome da obavljanje zadataka, što ih ova Konvencija postavlja silama zaštitnicama, povjere nekoj organizaciji koja pruža svagdje jamstva za nepristranost i djelotvornost

Ako se ratni zarobljenici iz bilo kojega razloga ne koriste ili više ne koriste djelovanjem sile zaštitnice ili organizacije određene sukladno prvome stavku, sila koja ih drži mora zatražiti od neke neutralne države ili od neke takve organizacije da preuzme funkcije što ih na temelju ove Konvencije obavljaju sile zaštitnice određene od stranaka sukoba.

Ako se na taj način može osigurati, sila koja drži ratne zarobljenike mora zatražiti od neke humanitarne organizacije, kao što je Međunarodni odbor Crvenog križa, da preuzme humanitarne zadatke što ih na temelju ove Konvencije obavljaju sile zaštitnice ili mora, sukladno odredbama ovoga Članka, prihvatiti usluge koje joj ponudi neka takva organizacija.

...

Svaka neutralna sila ili svaka organizacija koju je pozvala zainteresirana sila, ili koja je u navedene svrhe ponudila svoje usluge, mora u svojem djelovanju ostati svjesna odgovornosti prema stranki sukoba i mora pružiti dovoljna jamstva da je u stanju preuzeti odnosne funkcije i nepristrano ih obavljati.

Od prethodnih odredaba ne može se odstupiti posebnim sporazumom između sila od kojih bi jedna, makar i privremeno, prema drugoj sili ili njezinim saveznicima bila ograničena u slobodi pregovaranja zbog vojnih događaja, osobito u slučaju okupacije čitavog ili znatnog dijela njezina područja.

Kad god se u ovoj Konvenciji spominje sila zaštitnica, taj se izraz ujedno primjenjuje i na organizacije koje je zamjenjuju u smislu ovoga Članka.

Članak 11.

U svim slučajevima kad one to budu smatrale korisnim u interesu zaštićenih osoba, osobito u slučaju neslaganja između stranaka sukoba o primjeni ili tumačenju odredaba ove Konvencije, sile zaštitnice pružit će dobre usluge radi rješavanja spora.

U tu svrhu svaka od sila zaštitnica može, na poziv jedne strane ili samoinicijativno, predložiti strankama sukoba sastanak njihovih predstavnika, osobito organa vlasti odgovornih za ratne zarobljenike, po mogućnosti na prikladno odabranom neutralnom području. Stranke sukoba dužne su provesti prijedloge o sastanku koji su im podneseni. Sile zaštitnice mogu, ako je to potrebno, predložiti strankama sukoba na privolu ličnost koja pripada nekoj neutralnoj

sili ili koju uputi Međunarodni odbor Crvenog križa, a koja će biti pozvana da sudjeluje na tom sastanku.

D I O II.

OPĆA ZAŠTITA RATNIH ZAROBLJENIKA

Članak 12.

Ratni su zarobljenici u vlasti neprijateljske sile, ali ne pojedinaca ili vojnih jedinica koji su ih zarobili Neovisno od individualnih odgovornosti koje mogu postojati, sila koja ih čini odgovorna je za postupak koji se prema njima primjenjuje.

Sila koja drži ratne zarobljenike može ih predati samo sili koja je stranka ove Konvencije i pošto se sila koja ih drži uvjeri da je dotična sila voljna i u stanju primjenjivati Konvenciju. Kad su ratni zarobljenici na taj način predani.

odgovornost za primjenu Konvencije snosi sila koja je pristala da ih primi za, vrijeme za koje su joj oni povjereni. '

Međutim, ako ta sila ne izvrši odredbe Konvencije glede bilo kojega važnog pitanja, sila koja je predala ratne zarobljenike mora, nakon notifikacije sile zaštitnice, poduzeti djelotvorne mjere radi otklanjanja takvog stanja ili zahtijevati da joj se ratni zarobljenici vrate. Takvom se zahtjevu mora udovoljiti.

Članak 13.

S ratnim se zarobljenicima u svako doba mora postupati čovječno. Svaki protupravni čin ili propust sile koja ih drži, a koji prouzroči smrt ili dovede u ozbiljnu opasnost zdravlje ratnog zarobljenika koji se nalazi u njezinoj vlasti, zabranjen je i smatra se teškom povredom ove Konvencije. Posebice, nijedan ratni zarobljenik ne smije biti podvrgnut fizičkom sakaćenju ili medicinskom ili znanstvenom pokusu bilo koje prirode, ako to nije opravdano liječenjem ratnog zarobljenika i nije u njegovu interesu.

Ratni se zarobljenici isto tako moraju u svako doba osobito štititi od svakog čina nasilja ili zastrašivanja, uvreda i javne radoznalosti.

Zabranjene su represalije prema ratnim zarobljenicima.

Članak 14.

Ratni zarobljenici imaju u svakoj prilici pravo na poštovanje svoje ličnosti i časti.

Prema ženama se mora postupati sa svim dužnim obzirima prema njihovom spolu i one u svakom slučaju moraju uživati jednako povoljan postupak kao što je onaj koji se jamči muškarcima.

Ratni zarobljenici zadržavaju svoju punu pravnu osobnost kakva je postojala u trenutku zarobljavanja. Sila koja ih drži može ograničiti vršenje prava koja proizlaze iz te osobnosti, bilo na svom području ili izvan njega, samo u onoj mjeri u kojoj to zarobljeničtvo zahtijeva.

Članak 15.

Sila koja drži ratne zarobljenike mora osigurati njihovo besplatno uzdržavanje i pružiti im besplatnu medicinsku njegu koju zahtijeva njihovo zdravstveno stanje

Članak 16.

Vodeći računa o odredbama ove Konvencije koje se odnose na čin, kao i na spol, i uz rezervu povlaštenog postupka koji bi se priznao ratnim zarobljenicima zbog njihova zdravstvenog stanja, dobi ili stručne kvalifikacije, sila koja drži ratne zarobljenike postupat će sa svima njima na isti način, bez ikakvoga nepovoljnog razlikovanja utemeljenoga na rasi, državljanstvu, vjeroispovijedi, političkom mišljenju ili bilo kojem drugom sličnom kriteriju.

D I O III.

ZAROBLJENIŠTVO

ODJELJAK I

POČETAK ZAROBLJENIŠTVA

Članak 17.

Svaki ratni zarobljenik mora reći, kad o tome bude ispitivan, samo svoje prezime, imena i čin, datum rođenja i matični broj ili, u nedostatku toga, naznaku jednake vrijednosti.

Ako on namjerno prekrši to pravilo, izlaže se opasnosti da mu se ograniči uživanje pogodnosti koje mu priznaju zarobljenicima njegova čina i položaja

Svaka stranka sukoba mora opskrbiti svaku osobu koja se nalazi pod njezinom jurisdikcijom, a koja može postati ratni zarobljenik, osobnom iskaznicom koja sadrži njegovo ime, prezime, imena i čin, matični broj ili naznaku jednake vrijednosti i datum rođenja. Ta osobna iskaznica mora, osim toga, sadržavati potpis ili otiske prstiju, ili oboje, kao i sve druge oznake koje stranke sukoba budu željele dodati o osobama koje pripadaju njihovim oružanim snagama. Utoliko koliko je to moguće, ona je veličine 6,5 x 10 cm i izdaje se u dva primjerka. Ratni zarobljenik mora pokazati tu osobnu iskaznicu na svaki zahtjev, ali mu se ona ni u kojem slučaju ne može oduzeti.

Nad ratnim zarobljenicima ne smije se vršiti nikakvo fizičko ili mentalno mučenje, niti ikakva prisila da bi se od njih dobile informacije bilo koje vrste. Zarobljenicima koji odbiju odgovarati ne smije se prijetiti, ne smiju se vrijeđati, niti mogu biti izloženi bilo kakvom neugodnom ili nepovoljnom postupku.

Ratni zarobljenici koji su, s obzirom na svoje fizičko ili mentalno stanje, nesposobni dati svoje osobne podatke, predat će se sanitetskoj službi. Identitet tih zarobljenika ustanovit će se svim raspoloživim sredstvima, u okviru odredaba prethodnoga stavka.

Ratni se zarobljenici ispituju na jeziku koji razumiju.

Članak 18.

Sve stvari i predmeti za osobnu upotrebu - osim oružja, konja, vojne opreme i vojnih dokumenata - ostaju u posjedu ratnih zarobljenika, kao i metalni šljemovi, zaštitne maske protiv plinova i svi drugi predmeti koji su im bili dani radi njihove osobne zaštite. U njihovu

posjedu također ostaju stvari i predmeti koji služe za njihovo odijevanje i ishranu, čak i ako te stvari i predmeti pripadaju njihovoj službenoj vojnoj opremi.

Ratni zarobljenici ni u jednom trenutku ne smiju biti bez osobne isprave. Sila koja ih dâri izdat će takvu ispravu ratnim zarobljenicima koji je nemaju.

Oznake čina i državljanstva, odlikovanja i predmeti koji imaju pretežno osobnu vrijednost ili vrijednost osjećajne prirode ne smiju se oduzeti ratnim zarobljenicima.

Novac koji ratni zarobljenici imaju kod sebe smije im se oduzeti samo po naredbi časnika, nakon što se na poseban popis zabilježe iznos i podaci o njegovu vlasniku i nakon što mu se izda priznanica sa svim pojedinostima, uključujući čitku naznaku imena, čina i jedinice osobe koja je izdala tu priznanicu. Novac u valuti sile koja drži ratne zarobljenike ili koji je, na zahtjev ratnog zarobljenika, zamijenjen za tu valutu, uključit će se u korist računa zarobljenika, u skladu s Člankom 64.

Sila koja drži ratne zarobljenike može im oduzeti dragocjenosti samo zbog sigurnosti. U tom slučaju primijenit će se isti postupak kao i prilikom oduzimanja novca.

Te predmete, kao i novac koji je oduzet u nekoj drugoj valuti, koja nije valuta sile koja drži ratne zarobljenike i čiji vlasnik nije tražio zamjenu, mora čuvati sila koja drži ratne zarobljenike i oni se zarobljeniku, po svršetku njegova zarobljeništva, moraju vratiti u njihovom prvobitnom obliku.

Članak 19.

Ratni će se zarobljenici po svom zarobljavanju, u najkraćem mogućem roku, evakuirati u logore dovoljno udaljene od bojne zone, kako bi bili izvan opasnosti.

Mogu se, privremeno, zadržati u opasnoj zoni samo oni ratni zarobljenici koji bi, zbog rana ili bolesti, bili izloženi većoj opasnosti prilikom evakuacije nego kad bi ostali tamo gdje jesu.

Dok očekuju svoju evakuaciju iz bojne zone, ratni se zarobljenici ne smiju nepotrebno izlagati opasnosti.

Članak 20.

Ratni će se zarobljenici uvijek evakuirati čovječno i u uvjetima sličnim onima što ih sila koja drži ratne zarobljenike osigurava svojim jedinicama prilikom pokreta.

Sila koja drži ratne zarobljenike opskrbit će evakuirane ratne zarobljenike dostatnim količinama pitke vode i hrane, kao i potrebnom odjećom i medicinskom njegom; ona će poduzeti sve prikladne mjere opreza radi osiguranja njihove sigurnosti za vrijeme evakuacije i ustanovit će, čim to bude moguće, spisak evakuiranih zarobljenika.

Ako ratni zarobljenici, za vrijeme evakuacije, moraju proći kroz prolazne logore, njihov boravak u tim logorima bit će što je moguće kraći.

ODJELJAK II. INTERNIRANJE RATNIH ZAROBLJENIKA

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Članak 21.

Sila koja drii ratne zarobljenike može ih internirati. Ona im može nametnuti obvezu da se ne udaljuju izvan određene granice logora u kojem su internirani ili, ako je taj logor ograđen, da ne prijedu njegovu ogradu. Uz rezervu odredaba ove Konvencije koje se odnose na kaznene i disciplinske sankcije, ti se zarobljenici mogu zatvoriti samo ako je to potrebno radi zaštite njihova zdravlja i to samo tako dugo i3ok traju okolnosti koje su to zatvaranje učinile potrebnim.

Ratni se zarobljenici mogu djelomice ili potpuno pustiti na slobodu na riječ ili uz obećanje utoliko koliko to dopuštaju zakoni sile čiji su pripadnici. Ta će se mjera osobito primjenjivati u slučajevima kad može pridonijeti poboljšanju zdravstvenog stanja zarobljenika. Nijedan se zarobljenik neće prisiliti da prihvati oslobodenje na riječ ili uz obećanje.

Čim započnu neprijateljstva, svaka stranka sukoba notificirat će protivničkoj stranki zakone i pravilnike koji dopuštaju ili zabranjuju njezinim drLavljanima da prihvate oslobodenje na riječ ili uz obećanje. Zarobljenici koji su pušteni na slobodu na riječ ili uz obećanje, sul<ladno zakonima i pravilnicima koji su tako notificirani, moraju, vezani svojom osobnom čašću, savjesno ispunjavati preuzete obveze i prema sili čiji su pripadnici i prema onoj koja ih je zarobila. U takvim slučajevima sila čiji su oni pripadnici ne smije zahtijevati niti primiti od njih bilo kakvu uslugu koja je u suprotnosti s danom rijeći ili obećanjem.

Članak 22.

Ra.tni zarobljenici mogu biti internirani samo u prostorijama koje se nalaze na kopnu i koje u potpunosti ispunjavaju higijenske i zdravstvene uvjete; osim u posebnim slučajevima, kad to opravdava interes samih zarobljenika. njih se neće zatvarati u kaznene zavode.

Ratni zarobljenici internirani u nezdravim regyama ili u regijama gdje je podneblje za njih štetno, preselit će se čim to bude moguće u regiju s povoljnijim podnebljem

Sila koja dri.i ratne zarobljenike okupit će rh u lo~ore ili u odjele logora vodeći računa o njihovu dri.avljansmu jeziku i običajima, pod uvjetom da ti zarobljenrcme buciu odvojeni od ratnih zarobljenika koji pripadaju oru7anim snagama u kojima su sluili u trenutku kad su zarobl~em, osim ako sami na to pristanu.

Članak 23.

Nijedan se t-atni zarobljenik ne može ni u jednom tre- . nutku poslati ili zadriati u nekoj regiji u kojoj bi bio izložen vatri bojne zone, niti se smije upotrijebiti za to da svojom . nazočnosti zaštititi od vojnih operacija određena mjesta ili određene regije.

Ratni će za,robljenici imati, u istoj mjeri kao i lokalno civilno stanovništvo, skloništa od bombardiranja iz zraka i drugih ratnih opasnosti; izuzimajući one među njima koji sudjeluju u zaštiti svojih logora od tih opasnosti, oni mogu otići u skloništa što je brie moguće, čim bude dana uzbuna. Svaka druga zaštitna mjera koja bude poduzeta u korist stanovništva, primjenjuje se i na njih.

Sile koje dri.e ratne zarobljenike priopćavat će jedna drugoj, posredovanjem sila zaštitnica, sve korisne informacije o geografskom poloiaju zarobljeničkih logora.

Kad god obziri vojne prirode to dopuste, logori ratnih zarobljenika označit će se po danu slovima PG ili PW, tako postavljenima da se jasno vide iz zraka. Za interesirane sile se, međutim, mogu sporazumjeti i o drukčijem načinu označavanja. Na taj se način mogu označiti samo logori ratnih zarobljenika.

Članak 24.

Stalni prolazni logori ili stalni logori za razvrstavanje uredit će se u uvjetima sličnim onima koji su predviđeni u ovom odjeljku, a ratni će zarobljenici u njima uživati isti postupak kao i u drugim logorima.

GLAVA II.

SMJEŠTAJ, ISHRANA I ODLJEVANJE RATNIH ZAROBLIENIKA

Članak 25.

Uvjeti smještaja ratnih zarobljenika bit će jednako povoljni kao i oni koji su osigurani postrojbama sile koja drži ratne zarobljenike, a koje su smještene u istoj regiji. Ti uvjeti moraju odgovarati običajima i navikama ratnih zarobljenika i ne smiju, ni u kojem slučaju, biti štetni za njihovo zdravlje.

Prethodne odredbe osobito će se primjenjivati na spavaonice ratnih zarobljenika, kako glede ukupne površine i minimalne visine zraka, tako i opreme i posteljine, uključujući pokrivače.

Prostorije namijenjene pojedinačnoj ili zajedničkoj upotrebi ratnih zarobljenika moraju biti potpuno zaštićene od vlage, dostatno zagrijane i osvijetljene, osobito između sumraka i vremena kad se gasi svjetlost. Protiv opasnosti od požara moraju se poduzeti sve mjere opreza.

U svim logorima u kojima borave žene ratni zarobljenici istodobno kad i ratni zarobljenici muškarci, moraju se osigurati odvojene spavaonice.

Članak 26.

Osnovni svakodnevni obrok bit će po količini, kakvoći i raznovrsnosti dostatan da bi se zarobljenici održali u dobrom zdravlju i spriječilo gubljenje na težini ili neishranjenost. Vodit će se također računa o načinu ishrane na koji su zarobljenici navikli.

Sila koja drži ratne zarobljenike davat će zarobljenicima koji rade dodatak u hrani potreban za obavljanje posla na kojem su zaposleni.

Ratnim će se zarobljenicima osigurati pitka voda u dostatnoj količini. Dopustit će se upotreba duhana.

Ratni će zarobljenici sudjelovati, koliko je god to moguće, u pripremanju svojih obroka; u tu će svrhu oni moći biti zaposleni u kuhinjama. Njima će se, osim toga, pružiti mogućnost da sami pripremaju dodatke ishrani kojima budu raspolagali.

Za blagavaonice i menze moraju se osigurati prikladne prostorije.

Zabranjene su sve kolektivne disciplinske mjere koje se odnose na hranu.

Članak 27.

Sila koja drži ratne zarobljenike osigurat će im dostatnu količinu odjeće, rublja i obuće, vodeći pri tome računa o podneblju regije u kojoj se zarobljenici nalaze. Odore neprijateljske vojske koje je zaplijenila sila koja drži ratne zarobljenike moraju se upotrijebiti za odijevanje ratnih zarobljenika ako odgovaraju podneblju te zemlje.

Sila koja drži ratne zarobljenike brinut će se o redovitoj zamjeni i popravku tih stvari. Uz to, ratni zarobljenici koji rade dobivat će prikladnu odjeću gdje god priroda posla to bude zahtijevala.

Članak 28.

U svim će logorima biti otvorene kantine u kojima ratni zarobljenici mogu nabavljati živežne namirnice, predmete redovite upotrebe, sapun i duhan, kojih prodajna cijena ne smije ni u kojem slučaju premašiti cijenu na mjesnom tržištu.

Dobit od kantina mora se upotrijebiti u korist ratnih zarobljenika; u tu će se svrhu ustanoviti poseban fond. Zarobljenički predstavnik ima pravo surađivati u upravljanju kantinom i tim fondom.

Prilikom raspuštanja nekog logora, aktiva posebnog fonda predat će se nekoj međunarodnoj humanitarnoj organizaciji da bi se upotrijebila u korist ratnih zarobljenika istog državljanstva kojeg su bili i zarobljenici koji su stvorili taj fond. U slučaju opće repatrijacije, ta aktiva ostaje sili koja drži ratne zarobljenike, osim ako se među zainteresiranim silama sklopi drukčiji sporazum.

GLAVA III.

HIGIJENA I MEDICINSKA NJEGA

Članak 29.

Sila koja drži ratne zarobljenike dužna je poduzeti sve higijenske mjere potrebne za osiguranje čistoće i zdravlja u logoru i za sprečavanje epidemija.

Ratnicima će zarobljenicima, danju i noću, stajati na raspolaganju higijenski uređaji i oni će se održavati u stalnom stanju čistoće. U logorima u kojima borave iene ratni zarobljenici, moraju im se osigurati odvojeni uređaji.

Uz to, osim kupaonica i tuševa kojima će logori biti opskrbljeni, ratnicima će se zarobljenicima osigurati dostatna količina vode i sapuna za održavanje svakodnevne tjelesne čistoće i za pranje rublja; za to će im se osigurati potrebni uređaji, olakšice i vrijeme.

Članak 30.

Svaki će logor imati prikladnu ambulantu gdje će ratni zarobljenici dobivati njegu koja im zatreba, kao i odgovarajući način ishrane. Ako bude potrebno, za bolesnike oboljele od zaraznih ili mentalnih bolesti predviđet će se prostorije za izolaciju.

Ratni zarobljenici oboljeli od neke teške bolesti ili čije stanje zahtijeva posebno liječenje, kiruršku intervenciju ili primanje u bolnicu, moraju se primiti u svaku vojnu ili civilnu ustanovu pozvanu da ih lijeći, čak i ako je njihova repatrijacija predviđena u bliskoj

budućnosti. Posebne će se olakšice dati za njegu invalida, osobito slijepima, kao i na njihovo osposobljavanje za samostalan život, u međuvremenu dok ne budu repatrirani.

Članak 31.

Zdravstveni kontrolni pregledi ratnih zarobljenika obavljaju se najmanje jednom mjesečno. Oni obuhvaćaju kontrolu i bilježenje težine svakog zarobljenika. Njihova je posebna svrha kontrola općeg zdravstvenog stanja i ishrane, čistoće, kao i otkrivanje zaraznih bolesti, osobito tuberkuloze, malarije i spolnih bolesti. U tu će se svrhu primjenjivati najdjelotvornije raspoložive metode, na primjer, povremeno rendgensko snimanje u serijama na mikrofilmovima radi ranog otkrivanja tuberkuloze.

Članak 32.

Od ratnih zarobljenika koji su liječnici, zubari, bolničari i bolničarke, iako nisu pripadali sanitetskoj službi svojih oružanih snaga, sila koja drži zarobljenike može zahtijevati da obavljaju svoje sanitetske dužnosti u interesu ratnih zarobljenika koji se nalaze u vlasti iste sile kao i oni sami. U tom slučaju oni i dalje ostaju ratni zarobljenici, ali će se prema njima primjenjivati isti postupak kao i prema odgovarajućim članovima sanitetskog osoblja koje je zadržala sila koja drži ratne zarobljenike. Oni će biti oslobođeni svakoga drugog rada koji bi im se mogao nametnuti na temelju članka 49.

GLAVA IV.

SANITETSKO I VJERSKO OSOBLJE ZADRŽANO RADI PRUŽANJA POMOĆI RATNIM ZAROBLJENICIMA

Članak 33.

Članovi sanitetskog i vjerskog osoblja koje je sila koja drži ratne zarobljenike zadržala radi pružanja pomoći ratnim zarobljenicima ne smatraju se ratnim zarobljenicima. Oni će, međutim, uživati barem sve pogodnosti i zaštitu ove Konvencije, kao i sve potrebne olakšice koje im omogućuju pružanje medicinske njege i vjerske pomoći ratnim zarobljenicima

Oni će nastaviti obavljati, u okviru vojnih zakona i pravilnika sile koja drži ratne zarobljenike, a pod nadzorom njezinih nadležnih službi i u skladu sa svojom profesionalnom savjesti, svoje sanitetske i duhovničke funkcije u korist ratnih zarobljenika, poglavito onih koji pripadaju oružanim snagama čiji su i oni članovi. Uz to, u obavljanju svoje sanitetske i duhovne misije, oni uživaju i ove olakšice:

a) Ovlašteni su povremeno posjećivali ratne zarobljenike koji se nalaze u radnim jedinicama ili u bolnicama smještenima izvan logora. Vlast koja ih drži stavit će im na raspolaganje, u tu svrhu, potrebna prijevozna sredstva.

b) U svakom logoru vojni liječnik najstariji po položaju u najvišem činu odgovara pred vojnim vlastima logora za sve što se tiče aktivnosti zadržanoga sanitetskog osoblja. Čim započnu neprijateljstva, u tu će se svrhu stranke suko

ba sporazumjeti o odgovarajućim činovima svoga sanitetskog osoblja, uključujući i osoblje društava spomenutih u članku 26. Ženevske konvencije za poboljšanje sudbine ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. kolovoza. 1949. Glede svih pitanja koja se odnose na njihove dužnosti, taj liječnik, kao uostalom i vojni svećenici, imaju izravan pristup

nadležnim logorskim vlastima, koje će im pružiti sve olakšice potrebne za korespondenciju koja se odnosi na ta pitanja.

c) Unatoč tome što je podvrgnuto unutrašnjoj disciplini logora u kojemu se nalazi, zadržano se osoblje ne može siliti ni na kakav rad kojim je stran njegovim sanitetskim ili vjerskim dužnostima.

Tijekom neprijateljstava, stranke sukoba sporazumjet će se o mogućoj razmjeni zadržanog osoblja i utvrdit će načine i postupak za to.

Nijedna od prethodnih odredaba ne oslobađa silu koja drži ratne zarobljenike njezinih obveza prema njima na sanitetskom i duhovnom polju.

GLAVA V

VJERSKE, INTELEKTUALNE I FIZIČKE AKTIVNOSTI

Članak 34.

Ratnim će se zarobljenicima pružiti najšire mogućnosti za ispovijedanje svoje vjere, uključujući i nazočnost vjerskim obredima, pod uvjetom da se ravnaju prema postojećim disciplinskim mjerama koje su propisale vojne vlasti.

Za vjerske obrede osigurat će se prikladne prostorije.

Članak 35.

Vojnim svećenicima, koji padnu u ruke neprijateljskoj sili i koji ostanu ili budu zadržani radi pružanja pomoći ratnim zarobljenicima, dopustit će se da im pružaju svoje svećeničke usluge i da slobodno obavljaju duhovničku dužnost među ratnim zarobljenicima iste vjeroispovijedi, u skladu sa svojim vjerskim uvjerenjem. Oni se raspoređuju po raznim logorima i radnim jedinicama gdje se nalaze ratni zarobljenici koji pripadaju istim oružanim snagama i koji govore istim jezikom ili pripadaju istoj vjeroispovijedi. Oni se koriste potrebnim olakšicama, osobito prijevoznim sredstvima predviđenima u Članku 33, radi posjećivanja ratnih zarobljenika izvan njihova logora. Uz ograničenja cenzurom, o pitanjima koja se tiču njihovih vjerskih dužnosti oni uživaju slobodu korespondencije s crkvenim vlastima zemlje koja ih drži i s međunarodnim vjerskim organizacijama. Pisma i dopisnice koje u tu svrhu budu slati dodaju se kontingentu predviđenome u Članku 71.

Članak 36.

Ratni zarobljenici koji su svećenici neke vjeroispovijedi, a nisu bili vojni svećenici u vlastitoj vojsci, dobit će, bez obzira na svoj čin, dozvolu da u potpunosti obavljaju službu među osobama iste vjeroispovijedi. Zbog toga se s njima postupa kao i s vojnim svećenicima koje je zadržala sila koja drži ratne zarobljenike. Oni se neće siliti ni na kakav drugi rad.

Članak 37.

Kad ratnim zarobljenicima ne stoje na raspolaganju usluge zadržanoga vojnog svećenika niti zarobljenika svećenika njihove vjeroispovijedi, onda se na zahtjev zainteresiranih zarobljenika za obavljanje te službe imenuje svećenik koji pripada bilo njihovoj vjeroispovijedi, bilo sličnoj vjeroispovijedi ili, u nedostatku toga, sposoban svjetovnjak. Kad je to moguće s gledišta te vjeroispovijedi. To imenuje, koje podliježe odobrenju site koja

dri_i ratne zarobljenike, vrši se sporazumno sa zajednicom zainteresiranih zarobljenika i, tamo gdje je to potrebno, uz odobrenje mjesne

vjerske vlasti iste vjeroispovijedi. Tako imenovana osoba mora se ponašati po svim propisima koje je donijela sila koja drii ratne zarobljenike u interesu discipline i vojne sigurnosti.

Članak 38.

Poštujući osobne sklonosti svakog zarobljenika, sila koja drzi ratne zarobljenike poticat će intelektualne, obrazovne, rekreacijske i športske aktivnosti ratnih zarobljenika; ona će poduzimati potrebne mjere radi osiguranja njihova ostvarenja, stavljajući im na raspolaganje odgovarajuće prostorije i potrebnu opremu.

Ratnim se zarobljenicima mora omogućiti da se posvete fizičkim vježbama, uključujući športove i igre, i da borave na otvorenom prostoru. U tu se svrhu u svim logorima osigurava dovoljno slobodnog prostora.

GLAVA VI.

DISCIPLINA

Članak 39.

Svaki se logor ratnih zarobljenika stavlja pod neposrednu vlast odgovornog časnika koji pripada redovitim oružanim snagama sile koja drii ratne zarobljenike. Taj će časnik posjedovati tekst ove Konvencije, brinut će se da se s njezinim odredbama upozna osoblje koje se nalazi pod njegovim zapovjedništvom i, pod nadzorom svoje vlade, odgovara za njezinu primjenu.

Ratni zarobljenici, osim časnika, moraju pozdravljati sve časnike sile koja drži ratne zarobljenike i ukazivati im vanjske znakove štovanja koji su predviđeni propisima koji vrijede u njihovoj vlastitoj vojsci.

časnici ratni zarobljenici moraju pozdravljati samo časnike višeg čina te sile; oni, međutim, moraju pozdravljati zapovjednika logora ma koji bio njegov čin,

Članak 40.

Nošenje oznaka čina i državljanstva, kao i odlikovanja, mora se dopustiti.

Članak 41.

U svakom logoru, na mjestima dostupnima svim ratnim zarobljenicima izložit će se, na jeziku zarobljenika, tekst ove Konvencije i njezinih priloga te sadržaj svih posebnih sporazuma predviđenih u Članku 6. Ti će se tekstovi priopćiti, na njihov zahtjev, zarobljenicima koji se ne mogu upoznati s izloženim tekstom.

Propisi, naredbe, upozorenja i obavijesti svake vrste koji se odnose na ponašanje ratnih zarobljenika moraju im se priopćiti na jeziku koji razumiju; ti će se tekstovi izložiti pod gore navedenim uvjetima, a njihovi se primjerci uručuju zarobljeničkom predstavniku. Sve naredbe i zapovijedi upućene zarobljenicima pojedinačno moraju, također, biti na jeziku koji razumiju.

Članak 42

Upotreba oružja protiv ratnih zarobljenika, osobito protiv onih koji bježe ili pokušavaju pobjeći, samo su krajnje sredstvo kojemu će uvijek prethoditi upozorenja prilagodena okolnostima.

GLAVA VII.

ČINOVI RATNIH ZAROBLJENIKA

Članak 43.

Cim zapoćnu neprijateljstva, stranke sukobtr jedna će drugoj priopćiti zvanja i činove svih osoba spomenutih u Članku' 4. ove Konvencije, kako bi se osigurao jednaki postupak prema zarobljenicima jednakog ćina; ako su zvanja i ćinovi kasnije ustanovljeni, bit će predmet sličnih priopćenja.

Sila koja drii ratne zarobljenike priznat će unapređenja ratnih zarobljenika o kojima je sila kojoj oni pripadaju propisno obavijesti.

Članak 44.

S ćasnicima i ratnim zarobljenicima istog poloiaja postupa se s duinim obzirima prema njihovu ćinu i njihovoj dobi.

Da bi se osigurala sluiba u ćasnićkim logorima, dodijelit će im se dostatan broj vojnika ratnih zarobljenika istih oruianih snaga koji, ako je to moguće, govore istim jezikom, vodeći pri tome računa o ćinu ćasnika i zarobljenika istog poloiaja; njih se ne moie prisiljavati ni na kakav drugi rad.

ćasnicima će se na sve moguće načine olakšati da sami organiziraju svoju svakodnevnu ishranu.

Članak 45.

S ratnim za.robljenicima koji nisu ćasnici i zarobljenicima istog poloi.a.ja postupa se s dužnim obzirima prema njihovu ćinu i njihovoj dobi.

Zarobljenicima će se na sve moguće načine olakšati da sami organiziraju svoju svakodnevnu ishranu.

GLA VA VIII

PREMJESTANJE RATNIH ZAROBLJENIKA NAKON NJIHOVA DOLASKA U LOGOR

Članak 46.

Sila koja drii ratne zarobljenike mora, prilikom odlučivanja o njihovu premještaju, voditi računa o interesima samih zarobljenika, osobito da se time ne povećaju teškoće njihove repatrijacije.

Ratni će se zarobljenici uvijek premještati ćovjećno i u uvjetima koji ne smiju biti nepovoljniji od onih što ih prilikom premještanja uživaju jedinice sile koja drii ratne zarobljenike. Uvijek će se voditi računa o uvjetima podneblja na koje su ratni zarobljenici navikli i uvjeti premještanja ne smiju ni u kojem slućaju štetiti njihovu zdravlju.

Sila koja drži ratne zarobljenike opskrbit će ih, za vrijeme premještanja, dostatnim količinama pitke vode i hrane da bi se održali u dobrom zdravlju, kao i potrebnom odjećom, smještajem i medicinskom njegom. Ona će poduzeti sve odgovarajuće mjere opreza, osobito u slučaju putovanja morem ili zrakom, kako bi osigurala njihovu sigurnost za vrijeme premještanja i sastavit će prije polaska potpuni spisak zarobljenika koji se premještaju.

Članak 47.

Bolesni ili ranjeni ratni zarobljenici neće se premještati sve dok putovanje može ugroziti njihovo ozdravljenje, osim ako to njihova sigurnost imperativno zahtijeva.

Ako se bojišnica približava nekom logoru, ratni se zarobljenici neće premještati iz tog logora, osim ako se mogu premjestiti u zadovoljavajućim sigurnosnim uvjetima ili ako se, ostajući gdje jesu, izlažu većim opasnostima nego da se premještaju.

Članak 48.

Ako se premještaju, ratni se zarobljenici moraju službeno obavijestiti o odlasku i o novoj poštanskoj adresi; ta im se obavijest mora dati pravodobno kako bi mogli pripremiti svoju prtljagu i izvijestiti svoju obitelj.

Dopustit će im se da sa sobom ponesu svoje osobne stvari, svoju korespondenciju i pakete prispjele na njihovu adresu; teina tih stvari može se ograničiti, ako to okolnosti premještanja zahtijevaju, na ono što zarobljenik može razumno ponijeti, ali dopuštena težina ni u kojem slučaju ne smije prijeći dvadeset pet kilograma.

Korespondencija i paketi upućeni na njihov stari logor dostavit će im se bez odgode. Zapovjednik logora poduzet će, u sporazumu sa zarobljeničkim predstavnikom, potrebne mjere kako bi se osigurao prijevoz zajedničke imovine ratnih zarobljenika i prtljage koju zarobljenici ne mogu sa sobom ponijeti zbog ograničenja donijetoga na temelju drugoga stavka ovoga Članka.

Troškove prouzročene premještajima snosi sila koja drži ratne zarobljenike.

ODJELJAK III.

RAD RATNIH ZAROBLJENIKA

Članak 49.

Sila koja drži ratne zarobljenike može upotrebljavati zdrave ratne zarobljenike kao radnike, vodeći računa o njihovoj dobi, spolu, činu i fizičkim sposobnostima, osobito da bi ih održala u dobrom stanju fizičkog i mentalnog zdravlja.

Dočasnici ratni zarobljenici mogu obavljati samo nadzorne poslove. Oni koji ne bi bili podvrgnuti tim poslovima mogu tražiti neki drugi posao koji im odgovara i koji će im se pružiti u granicama mogućnosti.

Ako časnici ili osobe istog položaja traže neki posao koji im odgovara, neće im se takav posao u granicama mogućnosti. Oni se ni u kojem slučaju ne mogu prisiliti da rade.

Članak 50.

Osim poslova u svezi s upravom, uređivanjem ili održavanjem svoga logora, ratni se zarobljenici mogu podvrgnuti samo poslovima koji pripadaju ovim kategorijama

a) poljoprivreda;

b) industrija u svezi s proizvodnjom ili vadenjem sirovina i tvorničke industrije, izuzimajući topioničarsku, st.rojarsku i kemijsku industriju, javne radove i građevinarstvo vojne prirode ili s vojnom namjenom;

c) prijevoz te utovar i istovar, koji nisu vojne prirode niti imaju vojnu namjenu;

d) trgovačke ili umjetničke djelatnosti; e) kućanski poslovi;

F) javne službe koje nisu vojne prirode niti imaju vojnu namjenu.

U slučaju kršenja navedenih odredaba ratni se zarobljenici mogu koristiti pravom žalbe, u skladu s Člankom 78

Članak 51.

Ratnim se zarobljenicima moraju osigurati primjereni uvjeti rada, osobito što se tiče smještaja, ishrane, odjeće i opreme: ti uvjeti ne smiju biti lošiji od onih koje uživaju državljani sile koja drži ratne zarobljenike zaposleni na sličnim poslovima; vodit će se također računa o uvjetima podneblja.

Sila koja drži ratne zarobljenike i koja se koristi njihovim radom osigurat će, u regijama u kojima ti zarobljenici rade, primjenu domaćih zakona o zaštiti na radu i, posebice, propisa o sigurnosti radnika.

Ratni zarobljenici moraju proći izobrazbu i biti opskrbljeni zaštitnim sredstvima koja su prilagođena poslu koji moraju obavljati, a koja su slična onima predviđenima za državljane sile koja drži ratne zarobljenike. U okvirima odredaba iz Članka 52, ratni se zarobljenici mogu izložiti uobičajenim rizicima kojima je izloženo civilno radništvo.

Uvjeti rada ne mogu se i ni u kojem slučaju otežati disciplinskim mjerama.

Članak 52.

Nijedan se ratni zarobljenik, osim ako se za to sam dobrovoljno javi, ne smije zaposliti na opasnim poslovima i na poslovima štetnim za zdravlje.

Nijedan se ratni zarobljenik neće dodijeliti na neki posao koji bi se mogao smatrati potražnjom, a vajućim za pripadnika oružanih snaga sile koja drži ratne zarobljenike.

Čišćenje mina i drugih sličnih naprava smatra se opasnim poslom.

Članak 53.

Dužina radnog dana ratnih zarobljenika, uključujući i vrijeme potrebno za odlazak na posao i za povratak s posla, ne smije biti pretjerana i ne smije, ni u kojem slučaju, prijeći dužinu radnog dana dopuštenu za civilne radnike te regije, države, a vljane sile koja drži ratne zarobljenike, koji su zaposleni na istom poslu.

Ratnim se zarobljenicima obvezatno mora dati, sredinom dnevnog rada, odmor ne kraći od jednoga sata; taj će odmor biti isti kao i odmor predviđen za radnike sile koja drži ratne zarobljenike, ako je potonji duži. Uz to će im se svakoga tjedna dati neprekidan odmor od dvadeset četiri sata, poglavito nedjeljom ili onoga dana koji se u njihovoj zemlji uzima kao dan odmora. Povrh toga, svaki zarobljenik koji je radio godinu dana ima pravo na odmor od osam uzastopnih dana, za koje mu se vrijeme plaća naknada za rad.

Ako se primjenjuju načini rada kao što je rad po komadu, ti načini ne smiju trajanje radnog vremena pretjerano produžiti.

Članak 54.

Naknada za rad koja se plaća ratnim zarobljenicima utvrđuje se prema odredbama Članka 62. ove Konvencije. Ratni zarobljenici koji su žrtve ozljede na radu ili koji

se razbole tijekom rada ili zbog njega, dobit će svu njegu koju njihovo stanje zahtijeva. Uz to, sila koja drži ratne zarobljenike izdat će mu liječničku potvrdu koja će im omogućiti da ostvare svoja prava kod sile čiji su pripadnici, a poslat će i prijepis te potvrde Središnjoj agenciji za ratne zarobljenike predviđenoj u Članku 123.

Članak 55.

Sposobnost za rad ratnih zarobljenika povremeno će se provjeravati liječničkim pregledima, a najmanje jednom mjesečno. Prilikom tih pregleda osobito se mora voditi računa o prirodi poslova kojima su ratni zarobljenici podvrgnuti.

Ako neki ratni zarobljenik smatra da je nesposoban za rad, mora mu se dopustiti da se prijavi nadležnom liječniku svoga logora; liječnici imaju pravo predložiti da se oni zarobljenici koji su, po njihovu mišljenju, nesposobni za rad, oslobode rada

Članak 56.

Režim radnih jedinica izdvojenih iz logora sličan je režimu koji postoji u logorima ratnih zarobljenika.

Svaka radna jedinica ostaje pod kontrolom nekoga zarobljeničkog logora i od njega će ovisiti što se tiče uprave. Vojne vlasti i zapovjednik tog logora odgovorni su, pod nadzorom svoje vlade, za poštovanje odredaba ove Konvencije u radnoj jedinici

Zapovjednik logora vodit će uredan spisak radnih jedinica koje pripadaju njegovu logoru i priopćavat će ga dele

gatima sile zaštitnice, Međunarodnog odbora Crvenog križa, ili drugih organizacija koje pružaju pomoć ratnim zarobljenicima, koji bi posjetili logor.

Članak 57.

Postupak prema ratnim zarobljenicima koji rade za račun privatnika, čak i kad su potonji odgovorni za njihovo čuvanje i zaštitu, bit će barem jednak onome koji je predviđen ovom Konvencijom; sila koja drži ratne zarobljenike, vojne vlasti i zapovjednik logora kojemu pripadaju ti zarobljenici primaju na sebe punu odgovornost za uzdržavanje, njegu, postupak i plaćanje naknade za rad što se tiče tih ratnih zarobljenika.

Ti ratni zarobljenici imaju pravo ostati u vezi sa zarobljeničkim predstavnicima logora kojima pripadaju.

ODJELJAK IV.

NOVČANA SREDSTVA RATNIH ZAROBLIENIKA

Članak 58.

Čim započnu neprijateljstva i dok se o tom pitanju ne postigne sporazum sa silom zaštitnicom, sila koja drži ratne zarobljenike može utvrditi najviši iznos u gotovu novcu ili u nekome sličnom obliku koji ratni zarobljenici mogu imati kod sebe. Svaki višak koji su zakonito posjedovali, a koji im je oduzet ili zadrian, stavlja se, kao i svaki drugi novac koji su oni dali na čuvanje, na njihov račun i on se ne može zamijeniti u neku drugu valutu bez njihova pristanka.

Kad se ratnim zarobljenicima dopusti da izvan logora kupuju ili da se koriste uslugama, plaćajući u gotovu novcu, te će isplate obavljati sami ratni zarobljenici ili uprava logora, koja će teretiti račune dotičnih ratnih zarobljenika. Sila koja dai ratne zarobljenike donosi o tom pitanju potrebna pravita.

Članak 59.

Novčani iznosi u valuti sile koja drži ratne zarobljenike, a koji su im oduzeti u trenutku njihova zarobljavanja, uknjižuju se u skladu s Člankom 58. u korist računa svakoga od njih, u skladu s odredbama Članka 64. ovog odjeljka.

Takoder će se, na taj račun, uložiti novčani iznosi u valuti sile koja drži ratne zarobljenike, do kojih je došlo konverzijom novčanih iznosa iz drugih valuta, a koji su oduzeti ratnim zarobljenicima u tom istom trenutku.

Članak 60.

Sila koja drži ratne zarobljenike unaprijed isplaćuje svim ratnim zarobljenicima određeni iznos na ime mjesečne plaće, čija se visina utvrđuje konverzijom ovih iznosa u valutu spomenute sile:

kategorija I: zarobljenici čina nižeg od vodnika: osam švicarskih franaka;

kategorija II: vodnici i drugi dočasnici ili zarobljenici njima ravnog čina: dvanaest švicarskih franaka; kategorija III: časnici do čina satnika ili zarobljenici

njima ravnog čina: pedeset švicarskih franaka;

kategorija IV: bojnici, pukovnici, brigadiri ili zarobljenici njima ravnog čina: šezdeset švicarskih franaka; kategorija V: generali ili zarobljenici njima ravnog čina

na sedamdeset pet švicarskih franaka.

Zainteresirane stranke sukoba mogu, međutim, posebnim sporazumima izmijeniti visinu iznosa koji ratnim zarobljenicima gore nabrojjenih kategorija pripada na ime mjesečne plaće

Osim toga, ako bi iznosi predviđeni u prvome stavku bili pretjerano visoki u usporedbi s plaćom koja se daje padnicima oružanih snaga sile koja drži ratne zarobljenike ili ako bi oni, iz bilo kojega drugog razloga, bili uzrok ozbiljnih neugodnosti za tu silu, ona će, očekujući da se zbog izmjene tih iznosa sklopi poseban sporazum sa silom čiji su pripadnici ratni zarobljenici:

- a) nastaviti kreditirati račune ratnih zarobljenika u iznosima naznačenima u prvome stavku;
- b) privremeno moći ograničiti na razumnu visinu iznose koji se unaprijed isplaćuju na ime plaće, a koje će stavljati na raspolaganje ratnim zarobljenicima za, njihovu upotrebu; međutim, za zarobljenike kategorije I. te svote nikad neće biti niže od onih koje sila koja drži ratne zarobljenike isplaćuje pripadnicima vlastitih oružanih snaga.

Razlozi za svako takvo ograničenje bez odgode će se pripisati sili zaštitnici.

Članak 61.

Sila koja drži ratne zarobljenike primat će novčane pošiljke koje im sila čiji su pripadnici ratni zarobljenici dostavlja kao dodatak plaći, pod uvjetom da iznosi budu isti za svakoga zarobljenika iste kategorije, da se šalju svim zarobljenicima te kategorije koji pripadaju toj sili i da se knjiže, što prije moguće, u korist osobnih računa pojedinih zarobljenika, u skladu s odredbama članka 64. Ti dodaci plaći ne oslobadaju silu koja drži ratne zarobljenike ni od jedne obveze na temelju ove Konvencije.

Članak 62.

Ratni zarobljenici primaju, izravno od vlasti koje ih drže, pravičnu naknadu za rad, visinu koje utvrđuju te vlasti, ali koja nikada ne može biti niža od četvrtine švicarskoga franka za jedan cijeli radni dan. Sila koja drži ratne zarobljenike upoznat će zarobljenike, kao i silu čiji su oni pripadnici, posredovanjem sile zaštitnice, s visinom dnevnih naknada za rad koju bude utvrdila.

Vlasti koje drže ratne zarobljenike isto će tako isplaćivati naknadu za rad i onim zarobljenicima koji su stalno dodijeljeni na dužnosti ili na zanatske poslove u svezi s upravom, unutrašnjim uređivanjem ili održavanjem logora, kao i zarobljenicima od kojih se zahtijeva da obavljaju dužnosti ili sanitetske dužnosti u korist svojih drugova.

Naknada za rad zarobljeničkog predstavnika, njegovih pomoćnika i, eventualno, njegovih savjetnika isplaćuje se iz fonda koji se popunjava dobiti od kantine; visinu te naknade utvrđuje zarobljenički predstavnik, a odobrava zapovjednik logora. Ako taj fond ne postoji, vlasti koje drže ratne zarobljenike isplaćivat će tim zarobljenicima pravičnu naknadu za njihov rad.

Članak 63.

Ratnim će se zarobljenicima dopustiti da primaju novčane pošiljke koje im se upućuju pojedinačno ili kolektivno. Svaki ratni zarobljenik raspolaže aktivom svoga računa

na onako kako je to predviđeno u slijedećem članku, u granicama utvrđenima od sile koja drži ratne zarobljenike i koja će isplaćivati tražene iznose. Osim financijskih ili deviznih ograničenja što ih ona smatra nužnima, ratnim će se zarobljenicima dopustiti da obavljaju

plaćanja u inozemstvu. U tom će slučaju sila koja drži ratne zarobljenike osobito olakšavati isplate koje ratni zarobljenici upućuju osobama koje uzdržavaju.

U svakom slučaju, ratni zarobljenici mogu, ako sila čiji su pripadnici na to pristane, obavljati plaćanja u vlastitoj zemlji po ovom postupku: sila koja drži ratne zarobljenike dostavit će spomenutoj sili, posredovanjem sile zaštitnice, obavijest koja sadrži sve potrebne podatke o ratnom zarobljeniku i o korisniku plaćanja, kao i visinu iznosa koji se

mora isplatiti, izraženu u valuti sile koja drži ratne zarobljenike; tu obavijest potpisuje zainteresirani zarobljenik i supotpisuje za povjednik logora. Sila koja drži ratne zarobljenike zadužit će račun ratnog zarobljenika tim iznosom; iznose kojima je on tako zadužen, ona će odobriti sili kojoj pripadaju zarobljenici.

Radi primjene prethodnih odredaba sila koja drži ratne zarobljenike može se koristiti Predložkom pravilnika koji je sadržan u Prilogu V. ovoj Konvenciji.

Članak 64.

Sila koja drži ratne zarobljenike vodi za svakoga od njih račun koji sadrži barem ove podatke:

1. iznose koji se duguju zarobljeniku ili koje je on primio na ime plaće, naknade za rad ili po bilo kojoj drugoj osnovi; iznose, u valuti sile koja drži ratne zarobljenike, oduzete zarobljeniku; iznose koji su oduzeti zarobljeniku i pretvoreni, na njegov zahtjev, u valutu spomenute sile;
2. iznose predane zarobljeniku u gotovu novcu ili u sličnom obliku; obavljena plaćanja za njegov račun i na njegov zahtjev; iznose prenesene na temelju stavka trećega prethodnog Članka.

Članak 65.

Svaku stavku unesenu u račun ratnog zarobljenika mora supotpisati ili parafirati taj zarobljenik ili zarobljenički predstavnik koji djeluje u njegovo ime.

Ratnim će se zarobljenicima u svako doba dati razumne olakšice radi pregleda njihova računa i dobivanja prijepisa tog računa; račun mogu provjeravati i predstavnici sile zaštitnice prilikom posjeta logoru.

Prilikom premještanja ratnih zarobljenika iz jednog logora u drugi, njihov će osobni račun ići za njima. U slučaju da se ratni zarobljenici premještaju od jedne sile koja ih drži drugoj, za njima će ići i iznosi koji im pripadaju, a koji nisu u valuti sile koja drži ratne zarobljenike; za sve ostale novčane iznose koji budu na aktivu njihova računa, izdat će im se potvrda.

2.a, zainteresirane stranke sukoba mogu se sporazumjeti da jedna drugoj dostavljaju, posredovanjem sile zaštitnice i u određenim vremenskim razmacima, izvratke iz računa ratnih zarobljenika.

Članak 66.

Po prestanku zarobljeništva, oslobođenjem ratnog zarobljenika ili njegovom repatriacijom, sila koja ga je držala izdat će mu izjavu potpisanu od nadležnog časnika, kojom se potvrđuje iznos potraživanja koji mu se duguje. S druge strane, sila koja je držala ratne zarobljenike dostavit će sili čiji su pripadnici ratni zarobljenici, posredovanjem sile zaštitnice, spiskove sa

svim podacima o zarobljenicima čije je zarobljeništvo prestalo zbog repatrijacije, oslobodenja, bijega, smrti ili na bilo koji drugi način i kojima se potvrđuju iznosi potraživanja po njihovim računima. Svaki list tih spiskova službeno ovjerava ovlaštenu predstavnik sile koja drži ratne zarobljenike

Zainteresirane sile mogu, posebnim sporazumom, potpuno ili djelomice izmijeniti ~ore izlo7ene odredbe.

Sila čiji je pripadnik ratni zarobljenik nastojat će mu namiriti potraživanje koje mu po prestanku njegova zarobljenistva du~uje sila koja ~a je drLala u zarobljeništvu

Članak 67.

iznosi koji su na ime plaće isplaćeni ratnim zarobljenicima u skladu s Člankom 60 smatrat će se kao da su izvršeni u ime sile čiji su oni pripadnici, ti iznosi isplaćeni na ime plaće. kao i sva plaćanja obavljena od spomenute sile na

temelju Članka 63, stavka trećeg, i članka 68, bit će, po prestanku neprijateljstava, predmet sporazuma između zainteresiranih sila.

Članak 68.

Svaki zahtjev za naknadu koji postavi ratni zarobljenik zbog ozljede ili druge onesposobljenosti prouzročene na radu, propćit će se sili čiji je on pripadnik posredovanjem sile zaštitnice. U skladu s odredbama Članka 54, sila koja drii ratne zarobljenike predat će u svakom slučaju ratnom zarobljeniku izjavu kojom se potvrđuju priroda ozljede ili onesposobljenosti, okolnosti u kojima je do nje došlo i daju podaci o medicinskoj i bolničkoj njezi koje su mu pružene. Tu izjavu potpisuje odgovorni časnik sile koja d~i ratne zarobljenike, a podatke medicinske prirode Potvrđuje liječnik sanitetske službe.

Sila koja drii ratne zarobljenike isto će tako dostaviti sili čiji su oni pripadnici svaki zahtjev za odštetu koji podnese neki zarobljenik s obzirom na osobne stvari, novac ili dragocjenosti što su mu bili oduzeti na temelju Članka 18, a nisu mu vraćeni prilikom repatrijacije, kao i svaki zahtjev za naknadu u svezi s nekim gubitkom koji zarobljenik pripisuje pogreški sile koja drži ratne zarobljenike ili nekog od njezinih slui.benika. Sa svoje strane, sila koja dri.i ratne zarobljenike nabavit će o svom trošku osobne stvari koje bi zarobljeniku bile potrebne za vrijeme njegova zarobljeništva. U svakom slučaju, sila koja dr-ži ratne zarobljenike predat će zarobljeniku izjavu koju potpisuje odgovorni časnik i koja sadrii sve potrebne informacije o razlozima zbog kojih mu te stvari, novac ili dragocjenosti nisu bili vraćeni. Prijepis te izjave dostavlja se sili čiji je zarobljenik pripadnik posredovanjem Središnje agencije za ratne zarobljenike predviđene u članku 123.

ODJELJAK V.

ODNOSI RATNIH ZAROBLIENIKA S VANJSKIM SVIJETOM

Članak 69.

Svim ratni zarobljenici dospiju pod njezinu vlast, sila koja ih drži obavijestit će njih i silu čiji su pripadnici, posredovanjem sile zaštitnice, o mjerama koje su predviđene za izvršavanje odredaba ovog odjeljka; ona će im isto tako priopćiti svaku promjenu izvršenu u tim mjerama.

Članak 70.

Svakom će se ratnom zarobljeniku pružiti mogućnost, čim bude zarobljen ili, najkasnije, tjedan dana nakon njegova dolaska u logor, čak i ako je to prolazni logor, a isto tako i u slučaju bolesti ili premještanja u vojnu bolnicu ili u neki drugi logor, da izravno uputi svojoj obitelji, s jedne strane, i Središnjoj agenciji za ratne zarobljenike predviđenoj u Članku 123, s druge strane, kartu po mogućnosti sličnu uzorku priloženom ovoj Konvenciji, kojom će ih obavijestiti o svojem zarobljavanju, o svojoj adresi i o stanju svoga zdravlja. Spomenute će se karte prosljediti što je više moguće i njihovo se slanje ni na koji način ne može odgoditi.

Članak 71.

Ratnim će se zarobljenicima dopustiti da šalju i da primaju pisma i dopisnice. Ako sila koja drži ratne zarobljenike smatra potrebnim da tu korespondenciju ograniči, mora dopustiti slanje najmanje dvaju pisama i četiriju dopisnica mjesečno (i to ne računajući karte o zarobljavanju predviđene u Članku 70), što je moguće sličnijih uzorcima koji su priloženi ovoj Konvenciji. Druga se ograničenja mogu nametnuti samo ako sila zaštitnica opravdano ocjenjuje da su

ona u interesu samih zarobljenika, zbog teškoća na koje sila koja drži ratne zarobljenike nailazi u pronalaženju dostatnog broja stručnih prevoditelja za obavljanje potrebne cenzure. Ako se korespondencija upućena zarobljenicima mora ograničiti, tu odluku može donijeti samo sila čiji su oni pripadnici, eventualno na zahtjev sile koja drži ratne zarobljenike. Ta se pisma i dopisnice moraju otpremiti najbržim sredstvima kojima sila koja drži ratne zarobljenike raspolaže; njihova se otprema ne može odgoditi niti zadržavati iz disciplinskih razloga.

Ratnim zarobljenicima koji su dugo vremena bez vijesti od svoje obitelji, ili onima koji ih ne mogu dobiti ili ih dostaviti redovitim putem, kao i onima koji se nalaze na velikoj udaljenosti od svojih domova, dopustit će se da šalju brzojave kojih se troškovi stavljaju na teret njihova računa kod sile koja ih drži ili se plaćaju novcem kojim raspolažu. Zarobljenici će se tom mjerom također koristiti u hitnim slučajevima.

Korespondencija zarobljenika vodit će se, u pravilu, na njihovom materinskom jeziku. Stranke sukoba mogu dopustiti korespondenciju i na drugim jezicima.

Vreće sa zarobljeničkom poštom moraju biti pažljivo zapečaćene, obilježene oznakama koje će jasno ukazivati na njihov sadržaj i adresirane na pošte odredišta.

Članak 72.

Ratnim će se zarobljenicima dopustiti da poštom ili na svaki drugi način primaju pojedinačne ili kolektivne pošiljke koje sadrže osobito živežne namirnice, odjeću, lijekove i predmete namijenjene zadovoljenju njihovih potreba glede vjere, ili zabave, uključujući knjige, vjerske predmete, znanstveni materijal, ispitne materijale, muzičke instrumente, športsku opremu i materijal kojim se zarobljenicima omogućava nastavak njihovih studija ili umjetničkih aktivnosti.

Te pošiljke ni na koji način ne oslobadaju silu koja drži ratne zarobljenike obveza koje su joj nametnute na temelju ove Konvencije.

Jedina ograničenja koja se mogu postaviti tim pošiljkama su ona što ih predloži sila zaštitnica, u interesu samih ratnih zarobljenika, ili što ih, zbog iznimne preopterećenosti prijevoznih ili komunikacijskih sredstava, predlože, i to samo glede svojih pošiljaka, Međunarodni odbor Crvenog križa ili neka druga organizacija koja pruža pomoć ratnim zarobljenicima.

Načini otpreme pojedinačnih ili kolektivnih pošiljaka mogu biti, bude li potrebno, predmet posebnih sporazuma između zainteresiranih sila, koji ni u kojem slučaju ne mogu adgdati raspodjelu pošiljaka pomoći ratnim zarobljenicima. Knjige se ne mogu slati u istim pošiljkama sa živežnim namirnicama ili odjećom; sanitetski materijal kao pomoć šalje se, u pravilu, u kolektivnim pošiljkama.

Članak 73.

U nedostatku posebnih sporazuma između zainteresiranih sila o načinima koji se tiču primitka i raspodjele pošiljaka kolektivne pomoći, primjenjuje se Pravilnik o kolektivnoj pomoći koji je priložen ovoj Konvenciji.

Gore predviđeni posebni sporazumi ne mogu ni u kojem slučaju ograničiti pravo zarobljeničkih predstavnika da preuzimaju pošiljke kolektivne pomoći koje su namijenjene ratnim zarobljenicima, da pristupaju njihovoj raspodjeli i da njima raspoložu u interesu zarobljenika

Ti sporazumi ne mogu ograničiti ni prava predstavnika sile zaštitnice, Međunarodnog odbora Cvenog križa, niti bilo koje druge organizacije koja pruža pomoć zarobljenicima i koja bi preuzela dostavu tih kolektivnih pošiljaka.

ka. da nadziru njihovu raspodjelu onima kojima su namijenjene.

članak 74.

Sve pošiljke pomoći namijenjene ratnim zarobljenicima oslobodene su svih uvoznih, carinskih i drugih pristojbi.

Korespondencija, pošiljke pomoći i dopuštene novčane pošiljke upućene ratnim zarobljenicima ili koje oni šalju poštom, bilo izravno ili posredovanjem informacionih ureda koji su predviđeni u članku 122. i Središnje agencije za ratne zarobljenike koja je predviđena u Članku 123, oslobodene su svih poštanskih pristojbi, kako u zemljama otpreme i u zemljama primitka, tako i u zemljama kroz koje prolaze.

Prijevozne troškove za pošiljke pomoći namijenjene ratnim zarobljenicima, koje im, zbog svoje težine ili bilo kojega drugog razloga, ne mogu biti dostavljene poštom, snosi sila koja drži ratne zarobljenike na svim područjima koja se nalaze pod njezinom vlasti. Ostale sile stranačke Konvencije snose prijevozne troškove na svojim područjima.

U nedostatku posebnih sporazuma među zainteresiranim silama, troškove koji proistjeću iz prijevoza tih pošiljaka, a koji nisu pokriveni gore predviđenim oslobodenjima, snosi pošiljatelj.

Visoke stranke ugovornice nastojat će sniziti, koliko je god to moguće, pristojbe za brzozave koje ratni zarobljenici šalju ili koje se njima upućuju.

Članak 76.

Ako bi vojne operacije spriječile zainteresirane sile u izvršavanju svoje obveze da osiguraju prijevoz pošiljaka predviđenih u Člancima 70, 71, 72. i 75, zainteresirane sile ~ zaštitnice, Međunarodni odbor Crvenog križa i svaka druga organizacija koju prihvate stranke sukoba mogu preuzeti osiguranje prijevoza tih pošiljaka odgovarajućim sredstvima (vagonima, kamionima, brodovima ili zrakoplovima itd.) U tu će svrhu visoke stranke ugovornice

nastojati nabaviti ta prijevozna sredstva i omogućiti im prolazak, osobito izdavanjem potrebnih dozvola.

Ta se prijevozna sredstva mogu, također, upotrijebiti za slanje:

a) korespondencije, spiskova i izvještaja razmijenjenih između Središnje informacijske agencije, koja je predviđena u Članku 123, i nacionalnih ureda koji su predviđeni u Članku 122;

b) korespondencije i izvještaja o ratnim zarobljenicima što ih sile zaštitnice, Međunarodni odbor Crvenog križa ili svaka druga organizacija koja pruža pomoć zarobljenicima razmjenjuju bilo sa svojim delegatima ili sa strankama sukoba.

Te odredbe ni u čemu ne ograničavaju pravo svake stranke sukoba da organizira, ako to izabere, druge načine prijevoza. i da izdaje dozvole pod uvjetima koji se sporazumno odrede.

U nedostatku posebnih sporazuma, troškove izazvane upotrebom tih prijevoznih sredstava razmjerno snose stranke sukoba čiji se državljani koriste tim uslugama.

Članak 76.

Cenzura korespondencije upućene ratnim zarobljenicima ili one koju oni šalju mora se obaviti u najkraćem mogućem roku. Cenzurirati može samo država pošiljatelj i država primatelj, i to svaka samo po jedanput.

Pošiljke namijenjene ratnim zarobljenicima ne smiju se pregledavati u takvim uvjetima da se izloži opasnosti od

ranje hrane koju pošiljke sadrže, a pregledavat će se, osim ako se radi o nekoj pisanoj ili tiskanoj stvari, u nazočnosti primatelja ili nekoga njegovoga propisno opunomoćenog drugu. Predaja pojedinačnih ili kolektivnih pošiljaka zarobljenicima ne smije se odgadati uz izgovor teškoća u svezi cenzurom.

Svaka zabrana korespondencije donijeta od stranke sukoba iz vojnih ili političkih razloga može biti samo privremena i po Lrajanju što je moguće kraća.

Članak 77.

Sile koje drže ratne zarobljenike osigurat će sve olakšice za dostavu, posredovanjem sile zaštitnice ili Središnje agencije za ratne zarobljenike predviđene u Članku 123, pismena i dokumenata namijenjenih ratnim zarobljenicima ili koji od njih potječu, a osobito punomoći i oporuka.

U svim slučajevima sile koje drže ratne zarobljenike olakšavat će im sastavljanje tih dokumenata; one će im posebice dopustiti da potraže savjet nekog pravnika i poduzet će potrebne mjere da se ovjeri vjerodostojnost njihova potpisa.

ODJELJAK VI.

ODNOSI RATNIH ZAROBLJENIKA S VLASTIMA

GLAVA I.

PRITUŽBE RATNIH ZAROBLJENIKA KOJE SE TIČU ZAROBLJENIČKOG REŽIMA

Članak 78.

Ratni zarobljenici imaju pravo da vojnim vlastima u čijoj se vlasti nalaze podnose i,albe na zarobljenički režim kojemu su podvrgnuti.

Oni također imaju, bez ograničenja, pravo da se obraćaju, bilo preko zarobljeničkog predstavnika ili izravno, ako to smatraju potrebnim, predstavnicima sila zaštitnica da bi im ukazali na pitanja o kojima žele podnijeti pritužbu u svezi sa zarobljeničkim režimom.

Te žalbe i pritužbe nisu ograničene, niti se smatraju sastavnim dijelom kontingenta korespondencije koji je spomenut u Članku 71. One se moraju hitno dostavljati. One ne mogu biti povod nikakvom kažnjavanju, čak i kad se utvrdi da su neosnovane.

Zarobljenički predstavnici mogu slati predstavnicima sila zaštitnica povremene izvještaje o stanju u logorima i potrebama ratnih zarobljenika.

GLAVA II. PREDSTAVNICI RATNIH ZAROBLJENIKA

Članak 79.

U svim mjestima u kojima se nalaze ratni zarobljenici, osim mjesta gdje se nalaze časnici, zarobljenici će, slobodno i tajnim glasovanjem, svakih šest mjeseci i kad su mjesta ispražnjena, birati zarobljeničke predstavnike čija je dužnost da ih predstavljaju pred vojnim vlastima, silama zaštitnicama, Međunarodnim odborom Crvenog križa i svakom drugom organizacijom koja bi im pritekla u pomoć. Ti zarobljenički predstavnici mogu biti ponovno birani

1. logorima časnika i osoba istog položaja ili u mješovitim logorima, za zarobljeničkog predstavnika priznat će se onaj časnik ratni zarobljenik koji je najstariji u najvišem činu i časničkim logorima njemu će pomagati jedan ili više sayetnika koje izaberu časnici; u mješovitim logorima njegovi pomoćnici birat će se između i od ratnih zarobljenika koji nisu časnici.

U radnim logorima ratnih zarobljenika postaviti će se časnici ratni zarobljenici istog državljanstva radi obavljanja upravnih dužnosti za koje su u logoru odgovorni ratni zarobljenici. Osim toga, ti se časnici mogu birati za zarobljeničke predstavnike u skladu s odredbama stavka prvoga ovoga članka. U tom slučaju, pomoćnici zarobljeničkog predstavnika birat će se između ratnih zarobljenika koji nisu časnici.

Izbor svakog zarobljeničkog predstavnika mora odobriti sila koja drži ratne zarobljenike prije no što on stupi na dužnost. Ako sila koja drži ratne zarobljenike odbije da odobri izbor ratnog zarobljenika kojega su izabrali njegovi drugovi u zarobljeništvu, mora obavijestiti silu zaštitnicu o razlozima svog odbijanja.

U svim slučajevima državljanstvo, jezik i običaji zarobljeničkog predstavnika moraju biti isti kao i ratnih zarobljenika koje predstavlja. Tako će ratni zarobljenici koji su raspoređeni po raznim odjelima jednog logora prema svojem državljanstvu, jeziku i običajima, imati, za svaki odjel, svoga vlastitog predstavnika, u skladu s odredbama prethodnih stavaka.

Članak 80.

Zarobljenički predstavnici moraju pridonositi fizičkom, moralnom i intelektualnom blagostanju ratnih zarobljenika.

Osobito ako bi ratni zarobljenici odlučili da međusobno organiziraju uzajamno pomaganje, to će organiziranje biti u nadležnosti zarobljeničkih predstavnika, neovisno od posebnih zadataka koji su im povjereni drugim odredbama ove Konvencije.

Zbog same činjenice što obavljaju svoje dužnosti zarobljenički predstavnici ne odgovaraju za prekršaje koje počinu ratni zarobljenici.

Članak 81.

Zarobljenički se predstavnici neće podvrgnuti nikakovome drugom poslu ako bi to otežalo obavljanje njihovih dužnosti.

Zarobljenički povjerenici mogu među zarobljenicima odrediti pomoćnike koji su im potrebni. Njima će se dati sve stvarne olakšice, osobito određena sloboda kretanja potrebna za obavljanje njihovih zadataka (posjeti radnim jedinicama izdvojenima iz logora, primanje pošiljaka koje sadrže pomoć itd.).

Zarobljeničkim će se predstavnicima dopustiti posjećivanje prostorija u kojima su internirani ratni zarobljenici, a ovi će imati pravo da se slobodno dogovaraju sa svojim predstavnikom.

Zarobljeničkim se predstavnicima pružaju i sve olakšice potrebne za održavanje poštanske i brzopletne korespondencije s vlastima koje drže ratne zarobljenike, sa silama zaštitnicama, s Međunarodnim odborom Crvenog križa i njihovim delegatima, s mješovitim liječničkim komisijama, kao i s organizacijama koje bi pružale pomoć ratnim zarobljenicima. Zarobljenički predstavnici radnih jedinica uživaju iste olakšice u svojoj korespondenciji s predstavnikom glavnog logora. Ta se korespondencija neće ograničavati, niti će se smatrati da čini sastavni dio kontingenta spomenutog u Člančcu 71.

Nijedan se zarobljenički predstavnik ne može premjestiti prije nego što mu se ostavi dovoljno vremena da svoga nasljednika uputi u tekuće poslove.

U slučaju uklanjanja s dužnosti, razlozi za donošenje takve odluke moraju se priopćiti sili zaštitnici.

GLAVA III

KAZNENE I DISCIPLINSKE SANKCIJE

1. Opće odredbe

članak 82.

Ratni su zarobljenici podvrgnuti zakonima, pravilnicima i naredbama koji vrijede u oružanim snagama sile koja drži ratne zarobljenike. Ona je ovlaštena poduzeti sudske ili disciplinske mjere prema svakome ratnom zarobljeniku koji povrijedi te zakone, pravilnike ili naredbe. Nije, međutim, dopušten nikakav progon niti kažnjavanje suprotno odredbama ove glave.

Ako zakoni, pravilnici ili naredbe sile koja drži ratne zarobljenike proglašavaju kažnjivima čine koje počinu ratni zarobljenik, a da ti čini nisu kažnjivi ako ih počinu pripadnik oružanih

snaga sile koja drži ratne zarobljenike, ti čini mogu za sobom povlačiti samo disciplinske sankcije.

Članak 83.

Kad se postavi pitanje da li za djelo koje poćini ratni zarobljenik treba da bude kaŹnjen disciplinski ili sudski, sila koja dai ratne zarobljenike nastojat će da nadleŹne vlasti postupaju najblai.e u procjenjivanju tog pitanja i da, kad je god to moguće, radije pribjegavaju disciplinskim mjerama nego sudskom progonu.

Članak 84.

Ratnom zarobljeniku moŹe suditi samo vojni sud, osim ako zakonodavstvo sile koja drii ratne zarobljenike izrićito ne ovlašćuje civilne sudove da sude pripadnicima oruŹanih snaga te sile za isto djelo zbog kojega se goni ratni zarobljenik.

Ratni zarobljenik ne moŹe ni u kojem slućaju biti izveden pred bilo koji sud koji ne pruŹa općepriznata jamstva za nezavisnost i nepristranost i, posebice, postupak kojega mu ne bi osiguravao prava i sredstva obrane predvićena u Članku 105.

Članak 85.

Ratni zarobljenici koji se, na temelju zakonodavstva sile koja ih drii, gone za djela koja su poćinili prije no Źto su zarobljeni, koristit će se, ćak i ako su osućeni, odredbama ove Konvencije.

Članak 86.

R,atni zarobljenik mo~e biti kaŹnjen samo jedanput za isti ćin ili na temelju iste optuŹbe.

Članak 87.

Vojne vlasti i sudovi sile koja drŹi ratne zarobljenike mogu ratnim zarobljenicima izricati samo one kazne koje su za ista djela predvićene i za pripadnike oruŹanih snaga te sile

Prilikom odrećivanja kazne, sudovi ili vlasti sile koja drŹi ratne zarobljenike uzet će u obzir, u Źto je moguće većoj mjeri, ćinjenicu da optućenik, budući da nije drŹavljanin sile koja drŹi ratne zarobljenike, nema prema njoj nik~ikvu obvezu vjernosti, te da se u njezinoj vlasti nalazi zbo(; okolnosti neoW snih od svoje volje. Ti sudovi i te vlasti mogu slobodno ublaŹiti kaznu predvićenu za djelo za koje se optuŹuje zarobljenik i u tu se svrhu ne moraju ravnati prema propisanom minimumu kazne.

Ztrbranjeni su svako kolektivno kaŹnjavanje za pojedinaćne ćine. svaka tjelesna kazna, svako zatvaranje u prostorije koje nisu osvijetljene dnevnim svjetlom i, uopće, svaki oblik rnućenja ili okrutnosti

Uz to, sila koja drii ratne zarobljenike ne moie nijednoga od njih liŹiti ćina, niti ga sprijećiti da nosi svoje oznake.

Članak 88.

Ćasnici, doćasnici ili vojnici ratni zarobljenici, kad izdržavaju neku disciplinsku ili sudsku kaznu, ne smiju se podvrgnuti strožem postupku od onoga koji je za istu kaznu predviđen za pripadnike oružanih snaga sile koja drii ratne zarobljenike, a koji imaju isti ćin.

Žene ratni zarobljenici neće se kažnjavati strožim kaznama, niti će se s njima, dok izdržavaju kaznu, postupati strože nego sa i.enama koje pripadaju oružanim snagama sile koja drži ratne zarobljenike, a koje su kažnjene za. slično djelo.

Ni u kojem se slučaju žene ratni zarobljenici ne mogu kažnjavati strožim kaznama, niti se s njima, dok izdržavaju kaznu, može postupati strože nego s muškarcem koji je pripadnik oružanih snaga sile koja drii ratne zarobljenike, a koji je kažnjen za slično djelo.

S ratnim se zarobljenicima, nakon što izdč.e disciplinske ili sudske kazne na koje su osuđeni, ne može postupati drukćije nego s ostalim zarobljenicima.

II. Disciplinske sankcije

Ćlanak 89.

Disciplinske kazne koje se mogu primijeniti na ratne zarobljenike jesu:

1. novćana kazna do 50 posto od iznosa što ga primaju na ime plaće i naknade za rad kako je predviđeno u Ćlancima 60. i 62, i to za vrijeme koje ne može prijeći trideset dana;
2. ukidanje pogodnosti danih iznad onoga što je glede postupka predviđeno ovom Konvencijom;
3. prisilan rad koji ne može prijeći dva sata dnevno; 4.zatvor.

Kazna navedena pod brojem 3. ne moie se primijeniti na ćasnike.

Disciplinske kazne ni u kojem slučaju neće biti nećovjećne, surove ili opasne za zdravlje ratnih zarobljenika.

Ćlanak 90.

Trajanje pojedine kazne ne može nikada prijeći trideset dana U slučaju disciplinskog prekršaja vrijeme provedeno u pritvoru prije rasprave ili izricanja kazne odbija se od izrećene kazne.

Gore predvićeni maksimum od trideset dana ne moie se prekoraćiti ćak ni u slučaju da neki ratni zarobljenik mora disciplinski odgovarati za veći broj djela u trenutku kad mu se izriće kazna, pa bila ta djela u stjecaju ili ne.

Izmeću disciplinske odluke i njezina izvršenja neće proteći više od mjesec dana.

Kad ratni zarobljenik bude kažnjen novom disciplinskom kaznom, izvršenje svake kazne dijelit će vremenski razmak od najmanje tri dana ćim je dućina jedne od njih deset dana ili više.

Ćlanak 91.

Bijeg ratnog zarobljenika smatrat će se uspjelim:

1) kad se on ponovno pridruži oružanim snagama sile čiji je pripadnik ili oružanim snagama neke savezničke sile;

2) kad napusti područje koje se nalazi u vlasti sile koja drži ratne zarobljenike ili područje neke njezine saveznice;

3) kad se nađe na brodu [koji vijori zastavu sile čiji je pripadnik ili neke savezničke sile, a taj se brod nalazi u teritorijalnim vodama sile koja drži ratne zarobljenike, pod uvjetom da brod nije u vlasti potonje.

Ratni zarobljenici, koji; pošto im je uspio bijeg u smislu ovoga članka, budu ponovno zarobljeni, ne podliježu nikakvoj kazni za svoj raniji bijeg.

Članak 92.

Ratni zarobljenik koji pokuša pobjeći pa bude uhvaćen prije nego što uspije u bijegu u smislu Članka 91. može biti kažnjen za to djelo, čak i u slučaju povrata, samo disciplinskom kaznom.

Uhvaćenog zarobljenika predat će se što je prije moguće nadležnim vojnim vlastima.

Iznimno od Članka 88, stavak četvrti, ratni zarobljenici kažnjeni nakon neuspjelog bijega mogu biti podvrgnuti posebnom režimu nadzora, ali pod uvjetom da taj režim ne bude štetan za njihovo zdravlje, da se izdržava u logoru za ratne zarobljenike i da ne povlači za sobom ukidanje nijednog od jamstava što ih zarobljenicima pruža ova Konvencija.

Članak 93.

Bijeg, ili pokušaj bijega, čak i u povratu, ne smatra se kao otegotna okolnost u slučaju kad ratni zarobljenik bude izveden pred sud za djelo počinjeno tijekom bijega ili pokušaja bijega.

Sukladno odredbama Članka 83, djela koja počinu ratni zarobljenici s jedinom namjerom da sebi olakšaju bijeg i koja ne uključuju nikakvo nasilje protiv osoba, bilo da se radi o kaznenim djelima protiv javne imovine, o krađi bez namjere za bogaćenjem, o pribavljanju i upotrebi lažnih isprava ili o nošenju građanskog odijela, povlače za sobom samo disciplinske kazne.

Ratni zarobljenici koji su surađivali u bijegu ili u pokušaju bijega mogu na temelju toga biti kažnjeni samo disciplinskom kaznom.

Članak 94.

Ako je odbjegli ratni zarobljenik uhvaćen, o tome će se, a način predviđen u Članku 122, obavijestiti sila čiji je on pripadnik, ako joj je njegov bijeg bio priopćen.

Članak 95.

Ratni zarobljenici optuženi za disciplinske prekršaje neće do donošenja odluke biti pritvoreni, osim ako se ista mjera primjenjuje i na pripadnike oružanih snaga sile koja drži ratne zarobljenike za slična djela ili ako to zahtijevaju viši interesi održavanja reda i discipline u logoru.

Za sve će se ratne zarobljenike pritvor u slučaju disciplinskih prekršaja svesti na prijeko potreban minimum i ne može trajati duže od četrnaest dana.

Odredbe Članaka 97 i 98. ove glave primjenjuju se na ratne zarobljenike koji su u pritvoru zbog disciplinskih prekršaja.

Članak 96.

Načini koji su disciplinski prekršaj odmah se podvrgavaju istrazi.

Ne dirajući u nadležnost sudova i viših vojnih vlasti, disciplinske kazne može izricati samo časnik koji vrši disciplinsku vlast u svojsmu zapovjednika logora, ili odgovorni časnik koji zamjenjuje ili na kojega je on prenio svoje disciplinske ovlasti

Te se ovlasti ni u kojem slučaju ne mogu prenijeti na ratnog zarobljenika, niti ih može vršiti ratni zarobljenik.

Prije svakog izricanja disciplinske kazne, optuženi će se ratni zarobljenik točno obavijestiti o činjenicama kojima ga se tereti. Dat će mu se mogućnost da objasni svoje ponašanje i da se brani. Dopušta mu se da se pozove na svjedoke i može se poslužiti, ako je potrebno, uslugama stručnog prevoditelja. Odluka se priopćuje ratnom zarobljeniku i zarobljeničkom predstavniku.

Zapovjednik logora mora voditi registar izrečenih disciplinskih kazni. Taj registar stoji na raspolaganju predstavnicima sile zaštitnice.

Članak 97.

Ratni se zarobljenici ni u kojem slučaju neće premještati u kaznene ustanove (zatvore, kaznionice, tamnice itd.) da bi tamo izdržavali disciplinske kazne.

Sve prostorije u kojima se izdržavaju disciplinske kazne odgovarati će higijenskim uvjetima predviđenima u Članku 25. Kažnjenim ratnim zarobljenicima pružit će se mogućnost da održavaju osobnu čistoću, u skladu s odredbama Članka 29.

Časnici i osobe istog položaja ne smiju izdržavati zatvor u istim prostorijama s dočasnicima i vojnicima.

Žene ratni zarobljenici koje izdržavaju disciplinsku kaznu držati će se u prostorijama odvojenima od onih u kojima su muškarci i staviti će se pod neposredan nadzor žena.

Članak 98.

Ratni zarobljenici koji se nalaze u zatvoru zbog disciplinske kazne i dalje će uživati pogodnosti odredaba ove Konvencije, osim ako samo njihovo zatvaranje čini te odredbe neprimjenjivima. Međutim, pravo koje imaju na temelju Članaka 78. i 26. ne može im se ni u kojem slučaju uskratiti.

Ratni zarobljenici koji su kažnjeni disciplinski ne mogu biti lišeni povlastica vezanih uz svoj čin.

Ratnim zarobljenicima koji su kažnjeni disciplinski omogućit će se svakog dana kretanje i boravak na svježem zraku najmanje dva sata.

Dopustit će im se, na njihov zahtjev, da se javljaju na svakodnevni liječnički pregled; pružit će im se njega koju zahtijeva njihovo zdravstveno stanje i, ako je potrebno, prenijet će ih se u logorsku ambulantu ili u neku bolnicu.

Dopustit će im se da čitaju i da pišu, kao i da šalju i da primaju pisma. Međutim, paketi i novčane pošiljke mogu im se uručiti tek nakon isteka kazne; do tada, o njima će se brinuti zarobljenički predstavnik koji će živežne namirnice podložne kvarenju, koje se nalaze u paketima, predati ambulanti.

III. Sudski program

Članak 99.

Ni jedan se ratni zarobljenik ne može goniti niti osuditi za čin koji nije izrijeком predviđen kao kažnjiv po zakonodavstvu sile koja drži ratne zarobljenike ili po međunarodnom pravu, važećem u vrijeme kad je taj čin počinjen

Nikakva se moralna niti fizička prisila ne može vršiti nad ratnim zarobljenikom kako bi se on naveo da prizna da je kriv za čin za koji je optužen.

Nijedan se ratni zarobljenik ne može osuditi prije nego što mu je pružena mogućnost da se brani i bez da mu je pružena pomoć kvalificiranoga branitelja.

Članak 100.

Ratni zarobljenici i sile zaštitnice obavještavaju se što je prije moguće o djelima koja povlače smrtnu kaznu na temelju zakonodavstva sile koja drži ratne zarobljenike.

Nakon toga nijedno drugo djelo ne može biti kažnjivo smrtnom kaznom bez suglasnosti sile čiji su pripadnici ratni zarobljenici.

Smrtna se kazna zarobljeniku može izreći samo ako je, u skladu s Člankom 87, stavak drugi, pozornost suda bila osobito skrenuta na činjenicu da optuženik, s obzirom na to da nije državljanin sile koja drži ratne zarobljenike, nije prema njoj vezan nikakvom obvezom vjernosti i da se on u njezinoj vlasti nalazi zbog okolnosti neovisnih od svoje volje.

Članak 101.

Ako je ratnom zarobljeniku izrečena smrtna kazna, presuda se neće izvršiti prije isteka roka od najmanje šest mjeseci, računajući od trenutka kad podrobno priopćenje predviđeno u članku 107. ispije sili zaštitnici na označenu adresu.

Članak 102.

Ratni zarobljenik može biti pravovaljano osuđen samo ako su presudu izrekli isti sudovi i po istom postupku kao i osobama koje pripadaju oružanim snagama sile koja drži ratne zarobljenike i ako su, osim toga, poštovane odredbe ove glave.

Članak 103.

Svaka sudska istraga protiv ratnog zarobljenika vodit će se brzo, koliko god to okolnosti dopuštaju, i na takav način da se suđenje obavi što je prije moguće. Nijedan se ratni zarobljenik ne smije držati u pritvoru, osim ako se ista mjera primjenjuje i na pripadnike sile

koja drži ratne zarobljenike za slična djela ili ako interes nacionalne sigurnosti to zahtijeva. Taj pritvor ni u kojem slučaju neće trajati duže od tri mjeseca.

Trajanje pritvora ratnog zarobljenika odbija se od trajanja kazne lišenja slobode na koju bude osuđen; o tome će se voditi računa u trenutku određivanja kazne.

Za vrijeme dok su u pritvoru, na ratne će se zarobljenike i dalje primjenjivati odredbe Članaka 97. i 98. ove glave.

Članak 104.

U svim slučajevima kad sila koja drži ratne zarobljenike odluči poduzeti sudski progon protiv ratnog zarobljenika, obavijestit će o tome silu zaštitnicu što je prije moguće, a najmanje tri tjedna prije početka rasprave. Taj rok od tri tjedna počinje teći tek od trenutka kad ta obavijest dospije do sile zaštitnice, na adresu koju je potonja prethodno naznačila sili koja drži ratne zarobljenike.

Ta obavijest sadrži ove podatke

- 1) imena i prezime ratnog zarobljenika, njegov čin, matični broj, datum rođenja i, ako je to potrebno, njegovo zanimanje;
- 2) mjesto internacije ili zatočnja.
- 3) opis djela ili djela za koja će ratni zarobljenik biti optužen, uz navođenje primjenjivih zakonskih odredaba,
- 4) naznaku suda koji će suditi u toj stvari, kao i datum i mjesto predviđeno za početak rasprave

Sila koja drži ratne zarobljenike uputit će istu obavijest predstavniku ratnog zarobljenika.

Ako na početku rasprave nije podnesen dokaz da su sila zaštitnica, ratni zarobljenik i zainteresirani zarobljenički predstavnik primili navedenu obavijest najmanje tri tjedna prije početka rasprave, rasprava se ne može odriati i odgoda se.

Članak 105.

Ratnom se zarobljeniku mora dati pravo da ga prati jedan od njegovih drugova zarobljenika, da ga brani kvalificirani odvjetnik kojega sam izabere, da se pozove na svjedoke i da zatraži, ako to smatra nužnim, uslugu ovlaštenog prevoditelja. Sila u čijem se zarobljeništvu nalazi obavijestit će ga pravodobno, prije rasprave, o tim pravima.

Ako ratni zarobljenik nije izabrao branitelja, pribavit će mu ga sila zaštitnica.; u tu svrhu ona ima na raspolaganju najmanje tjedan dana: Na zahtjev sile zaštitnice, sila koja drži ratne zarobljenike dostavit će joj spisak kvalificiranih osoba kako bi se osigurala obrana. U slučaju da ni ratni zarobljenik niti sila zaštitnica nisu izabrali branitelja, sila koja drži ratne zarobljenike odredit će po sluibenoj dužnosti kvalificiranog odvjetnika koji će ga braniti.

Za pripremu obrane optuženoga ratnog zarobljenika branitelju će se, prije početka suđenja, staviti na raspolaganje rok od najmanje dva tjedna, kao i druge potrebne olakšice; on osobito ima pravo slobodno posjećivati optuženika i s njim razgovarati bez svjedoka. On ima pravo

razgovarati sa svim svjedocima koji svjedoče u prilog optuiveniku, uključujući i ratne zarobljenike. On te olakšice uiiva sve do isteka rokova za podnošenje priziva.

Optuivenom ratnom zarobljeniku pravodobno će se, prije početka rasprave, priopćiti, na jeziku koji razumije, optuivenica kao i akti koji se, općenito, priopćavaju optuiveniku na temelju vaiećih zakona u vojsci sile koja drii ratne zarobljenike. Isto se mora, pod jednakim uvjetima, priopćiti i njegovu branitelju.

Predstavnici sile zaštitnice imaju pravo prisustvovati raspravi osim ako se rasprava mora, iznimno, odriati u tajnosti, u interesu državne sigurnosti; u tom će slučaju sila koja drži ratnog zarobljenika obavijestiti silu zaštitnicu o toj okolnosti.

Članak 106.

Svaki ratni zarobljenik ima pravo, pod istim uvjetima kao i pripadnici oruianih snaga sile koja drži ratne zarobljenike, protiv svake presude koja se njega tiče, podnijeti priziv radi poništenja ili preinačenja presude ili ponovnog sudenja. On će biti potpuno obaviješten o svojim pravima na podnošenje priziva, kao i o postojećim rokovima za osts"arenje tih prava.

Članak 107.

O svakoj presudi izrečenoj ratnom zarobljeniku odmah se obaa"ještasa sila zaštitnica, u obliku sai.etog priopćenja i s naznakom ima li ratni zarobljenik pravo podnijeti priziv radi poništenja ili preinačenja presude ili ponovnog sudenja To se priopćenje daje i zainteresiranom zarobljeničkom predstavniku. Ono se daje i ratnom zarobljeniku, i to na jeziku koji razurnije, ako nije prisustvovao izricanju presude Uz to, sila koja dr-ži ratnog zarobljenika odmah će priopćiti sili zaštitnici odluku ratnog zarobljenika ieli li se ili ne ieli koristiti svojom pravom na podnošenje priziva.

Osim toga, u slučaju da je presuda postala izvršnom i, ako je u pitanju smrtna kazna, u slučaju presude donesene u prvom stupnju, sila koja drži ratnog zarobljenika uputit će sili zaštitnici, što je prije moguće, detaljno priopćenje koje sadrii:

1. točan.tekst presude;
2. kratak izvještaj o istrazi i raspravama, ističući osobito elemente optužbe i obrane;
3. naznaku, kad je to potrebno, ustanove u kojoj će se izdržavati kazna.

Priopćenja predviđena u prethodnim stavcima upućuju se sili zaštitnici na adresu koju je ona prethodno dostavila sili koja dcii ratnog zarobljenika.

Članak 108.

Kazne izrečene ratnim zarobljenicima, na temelju presude koje su na redoviti način postale izvršne, izdčavaju se u istim ustanovama i u istim uvjetima koji vrijede i za pripadnike oružanih snaga sile koja dr-ii ratne zarobljenike. Ti će uvjeti u svakom slučaju odgovarati zahtjevima higijene i čovječnosti.

Žena ratni zarobljenik kojoj bude izrečena takva kazna smjestit će se u odvojene prostorije i nalazit će se pod nadzorom žena.

U svakom slučaju, ratni zarobljenici osuđeni na kaznu lišenja slobode zadržavaju pogodnosti određene člankom 78. i 126. ove Konvencije. Osim toga, njima će se dopustiti da se dopisuju, da primaju barem jedan paket, kao pomoć, mjesečno i da redovito iztaze na svjež zrak; pružit će im se medicinska njega koju zahtijeva njihovo zdravstveno stanje, kao i duhovna pomoć koju bi mogli zahtijevati. Kazne koje se na njih mogu primijeniti bit će u skladu s odredbama Članka 87, stavak treći.

D I O IV. PRESTANAK ZAROBLJENIŠTVA

ODJELJAK I. 1

NEPOSREDNA REPATRIJACIJA I SMJESTANJE U NEUTRALNE ZEMLJE

Članak 109.

Stranke sukoba moraju, poštujući odredbe stavka trećeg ovoga Članka, vratiti u njihovu zemlju, bez obzira na broj i na čin i nakon što ih pripreme za prijevoz, teško bolesne i teško ranjene ratne zarobljenike, u skladu sa stavkom prvim sljedećega Članka.

Za vrijeme trajanja neprijateljstva, stranke sukoba nastojat će, uz sudjelovanje zainteresiranih neutralnih sila, organizirati smještanje u neutralne zemlje ranjenih ili bolesnih zarobljenika spomenutih u stavku drugom sljedećega Članka; one, osim toga, mogu sklopiti sporazume radi neposredne repatrijacije ili internacije u neutralnu zemlju zdravih zarobljenika koji su dugo vremena proveli u zarobljeništvu.

Nijedan ranjeni ili bolesni ratni zarobljenik koji je predviđen za repatrijaciju u skladu sa stavkom prvim ovoga Članka ne može se repatriirati suprotno svojoj volji dok traju neprijateljstva

Članak 110

Neposredno će se repatriirati

1. neizlječivi ranjenici i bolesnici, čija intelektualna ili fizička sposobnost izgleda da je znatno smanjena,
2. ranjenici i bolesnici koji se, prema liječničkim predviđanjima, ne mogu izliječiti u tijeku godine dana, čije stanje zahtijeva liječenje i čija intelektualna ili fizička sposobnost izgleda da je znatno smanjena;
3. izliječeni ranjenici i bolesnici čija intelektualna ili fizička sposobnost izgleda da je znatno i trajno smanjena. Mogu se smjestiti u neutralne zemlje:
 1. ranjenici i bolesnici čije se izlječenje može očekivati u tijeku godine dana nakon toga ranjavanja ili početka bolesti ako liječenje u neutralnoj zemlji obećava sigurnije i brže ozdravljenje;
 2. ratni zarobljenici čije je mentalno ili fizičko zdravlje, prema liječničkim predviđanjima, ozbiljno ugroženo zbog zarobljeničtva, ali čijim bi se smještanjem u neutralne zemlje ta opasnost mogla otkloniti.

Uvjeti koje moraju ispunjavati ratni zarobljenici koji su smješteni u neutralnoj zemlji da bi bili repatriirani utvrđuju se, kao i njihov status, sporazumom između zainteresiranih sila. U pravilu, repatri~at će se ratni zarobljenici smješteni u neutralnoj zemlji koji pripadaju ovim kategorijama:

1. oni čije se zdravstveno stanje pogoršalo tako da ispunjavaju uvjete za neposrednu repatrijaciju;
2. oni čija je intelektualna ili fizička sposobnost nakon liječenja znatno smanjena.

Ako između zainteresiranih stranaka sukoba nisu sklopljeni posebni sporazumi za utvrđivanje slučajeva nesposobnosti ili bolesti, koji za sobom povlače neposrednu repatrijaciju ili smještanje u neutralne zemlje, ti će se slučajevi utvrđivati u skladu s načelima koja se nalaze u Predlošku sporazuma o neposrednoj repatrijaciji i smještanju u neutralne zemlje ranjenih i bolesnih ratnih zarobljenika i u Pravilniku o mješovitim liječničkim komisijama koji su priloženi ovoj Konvenciji.

Članak 111.

Sila koja drži ratne zarobljenike, sila čiju su oni pripadnici i neutralna sila, koju te dvije sile izaberu, nastoje će sklopiti sporazume koji će omogućiti internaciju ratnih zarobljenika na području spomenute neutralne sile do prestanka neprijateljstava.

Članak 112.

Čim započne sukob odredit će se mješovite liječničke komisije za pregled bolesnih i ranjenih zarobljenika i donošenje svih potrebnih odluka u svezi s njima. Imenovanje, zadaci i djelovanje tih komisija moraju biti u skladu s odredbama Pravilnika priloženoga ovoj Konvenciji.

Međutim, zarobljenici koji su, po mišljenju liječničkih vlasti sile koja ih drži, očito teški ranjenici ili teški bolesnici mogu se repatriirati i bez pregleda mješovite liječničke komisije.

Članak 113.

Osim onih koje odrede liječničke vlasti sile koja ih drži, ranjeni ili bolesni zarobljenici koji pripadaju nije nabrojanim kategorijama imaju pravo izići na pregled pred mješovite liječničke komisije predviđene u prethodnome Članku:

1. ranjenici ili bolesnici koje predloži liječnik, njihov zemljak ili državljanin sile stranke sukoba koja je saveznica sile čiji su oni pripadnici, a koji obavlja svoje funkcije u logoru.

2. ranjenici i bolesnici koje predloži njihov zarobljenički predstavnik;

3. ranjenici i bolesnici koje predloži sila čiji su pripadnici ili organizacija koju je priznala ta sila, a koja pruža pomoć zarobljenicima.

Ratni zarobljenici koji ne pripadaju nekoj od triju gornjih kategorija mogu ipak izići na pregled pred mješovite liječničke komisije, ali će biti pregledani tek nakon zarobljenika iz navedenih kategorija.

Liječnik zemljak ratnih zarobljenika koji su podvrgnuti pregledu mješovite liječničke komisije i njihov zarobljenički predstavnik imaju pravo prisustvovati tom pregledu.

Članak 114.

Ratni zarobljenici i rrtve nezgoda, izuzimajući one koji su se namjerno ozlijedili, koristit će se, glede repatrijacije i eventualnog smještanja u neutralne zemlje, odredbama ove Konvencije.

Članak 115.

Nijedan se ratni zarobljenik kai.njen disciplinskom kaznom, koji ispunjava uvjete predviđene za repatrijaciju ili za smještanje u neutralnu zemlju, ne smije za.drža,ti zbog toga što nije izdriao kaznu.

Ratni zarobljenici koji su sudski gonjeni ili osuđeni, a koji su predviđeni za repatrijaciju ili za smještanje u neutralne zemlje, mogu se koristiti tim mjerama prije okončanja postupka ili prije izvršenja kazne, ako sila koja ih drii na to pristane.

Stranke sukoba jedna će drugoj priopćavati imena onih zarobljenika koji će biti zadt iani do okončanja postupka ili izvršenja kazne.

Članak 116.

Troškove repatrijacije ratnih zarobljenika ili njihova prijevoza u neutralnu zemlju snosi sila kojoj pripadaju ti zarobljenici, počevši od granice sile koja ih drii.

Članak 117.

Nijedna se repatrirana osoba ne može zapos(iti u djelatnu vojnu službu.

ODJELJAK II.

OSLOBAĐANJE I REPATRIRANJE RATNIH ZAROBLJENIKA PO PRESTANKU NEPRIJATELJSTAVA

Članak 118.

Ratni će se zarobljenici nakon prestanka aktivnih neprijateljstava bez odgode osloboditi i repatrirati

Ako sporazum sklopljen između stranaka sukoba radi prestanka neprijateljstava ne sadrii odredbe o tome, ili ako takvog sporazuma nema, svaka od sila koje dri.e ratne zarobljenike sama će izraditi i izvršiti bez odgode ptan o njihovoj repatrijaciji u skladu s načelom izloi,enrm u prethodnome stavku.

I u jednom i u drugom slučaju usvojene se mjere priopćuju ratnim zarobljenicima.

Troškovi repatrijacije ratnih -r.arobljenik~s podijelit će se u svakom slučaju pravično između sila koia drii ratne zarobljenike i sile điji su oni pripadnici U tu wrhu u toj se podjeli poštuju ova načela

a) kad te dvije sile graniće jedna s dru~om, sila čiji au pripadnici ratni zarobljenici snosi troškove yihove repatri jacije počevši od granice sile koja rh dru.r.

b) kad te dvije sile ne graniće jedna s drugom, sila koja drii ratne zarobljenike snosi troškove prijevoza ratnih iarobljenika na svojem području do svoje granice ili do svoje luke ukrcaja koja je najbliža sili čiji su oni pripadnici. Sto se tiče ostalih troškova prouzročenih

repatriacijom, zainteresirane stranke će se sporazumjeti da ih pravilno podijele između sebe. Sklapanje takvog sporazuma ne može ni u kojem slučaju biti razlog za i najmanju odgodu repatrijacije ratnih zarobljenika.

Članak 119.

Repatrijacija će se izvršiti u uvjetima sličnim onima koji su predviđeni Člancima 46. do zaključno 48. ove Konvencije za premještanje ratnih zarobljenika i vodeći računa o odredbama članka 118, kao i onima iz slijedećih stavaka.

Prilikom repatrijacije, dragocjenosti koje su oduzete ratnim zarobljenicima, u skladu s odredbama Članka 18, i novac u stranoj valuti koji nije bi zamijenjen u valutu sile koja dria ratne zarobljenike vratit će im se. Dragocjenosti i novac u stranoj valuti koji, iz bilo kojega razloga, ne bi bili vraćeni ratnim zarobljenicima prilikom njihove repatrijacije, predat će se Informacionom uredu predviđenome u Članku 122.

Ratnim će se zarobljenicima dopustiti da sa sobom ponesu svoje osobne stvari, svoju korespondenciju i pakete prispjele na njihovu adresu; težina tih stvari može se ograničiti, ako to okolnosti repatrijacije zahtijevaju, na ono što zarobljenik može razumno ponijeti; u svakom slučaju, svaki zarobljenik može ponijeti najmanje dvadeset pet kilograma.

Ostale osobne stvari zarobljenika koji je repatriiran čuvat će sila koja ga je držala; ona će mu ih dostaviti čim bude sklopila sa silom čiji je zarobljenik pripadnik sporazum kojim se utvrđuju načini prijevoza tih stvari i plaćanje troškova koje taj prijevoz prouzroči.

Ratni zarobljenici koji se nalaze pod kaznenom istragom za zločin ili djelo po općem kaznenom pravu mogu biti zadržani sve do okončanja postupka, a, ako se radi o takvom slučaju, sve dok ne izdrže kaznu. Isto će se tako postupiti i s onima koji su osuđeni za zločin ili djelo po općem kaznenom pravu.

Stranke sukoba priopćit će jedna drugoj imena ratnih zarobljenika koji će biti zadržani do okončanja postupka ili dok ne izdrže kaznu

Stranke sukoba sporazumjet će se o osnivanju komisija za traženje raspršenih ratnih zarobljenika i o osiguranju njihove repatrijacije u najkraćem roku.

ODJELJAK III.

SMRT RATNIH ZAROBLJENIKA

Članak 120.

Oporuke ratnih zarobljenika sastavljaju se tako da ispunjavaju uvjete za valjanost koji su propisani zakonodavstvom zemlje njihova podrijetla, koja će poduzeti potrebne mjere da s tim uvjetima upozna silu koja drži ratne zarobljenike. Na zahtjev ratnog zarobljenika, a u svakom slučaju nakon njegove smrti, oporuka se bez odgode dostavlja sili zaštitnici, a ledan se ovjereni prijepis predaje Središnjoj informacionoj agenciji.

Smrtovnice, prema uzorku koji je priložen ovoj Konvenciji, ili spiskom, koje ovjerava odgovorni časnik, svih ratnih zarobljenika koji su umrli u zarobljeništvu, u najkraćem će se roku uputiti Informacionom uredu za ratne zarobljenike koji je ustanovljen u skladu s Člankom 122. Podaci o identitetu koji su nabrojani u stavku trećem članka

f17, mjesto i datum smrti, uzrok smrti, mjesto i datum pokopa, kao i svi podaci potrebni radi identifikacije grobova moraju se unijeti u te smrtovnice ili u te spiskove.

Pokopu ili spaljivanju mora prethoditi liječnički pregled leša radi ustanovljenja smrti, omogućavanja sastavljanja izvještaja i, ako se ukaže potreba, radi utvrđivanja pokojnikova identiteta.

Vlasti koje drže ratne zarobljenike brinu se o tome da ratni zarobljenici koji umru u zarobljeništvu budu dostojno pokopani, po mogućnosti u skladu s obredima vjeroispovijedi kojoj su pripadali i da njihovi grobovi budu poštovani, uredno održavani i ta,ko označeni da se uvijek mogu pronaći. Kad je god to moguće, umrli ratni zarobljenici koji su pripadnici iste sile pokopaju se na istom mjestu.

Umrli ratni zarobljenici pokopaju se pojedinačno, osim u slučaju više sile koji bi nalagao upotrebu zajedničke grobnice. Leševi se mogu spaljivati samo ako to nalazi higijenski razlozi, ili zbog vjeroispovijedi pokojnika, ili ako je on sam izrazio takvu želju. U slučaju spaljivanja u smrtovnicu se o tome unosi napomena, uz navođenje razloga zbog kojih je leš spaljen.

Da bi se grobovi uvijek mogli pronaći, služba za grobove koju ustanovljava sila koja drži ratne zarobljenike mora registrirati sve podatke koji se odnose na pogrebe i na grobove. Spiskovi grobova i podaci koji se odnose na ratne zarobljenike~koji su pokopani na grobljima ili na drugom mjestu dostavljaju se sili čiji su pripadnici bili ti ratni zarobljenici. Sila koja kontrolira to područje mora se brinuti o tim grobovima i zabilježiti svaki kasniji prijenos leševa. Ove se odredbe primjenjuju i na pepeo umrlih koji čuva služba za grobove, dok je zemlja podrijetla ne upozna s konačnim mjerama koje glede toga treba poduzeti.

Članak 121.

Svaka smrt ili teško ranjavanje ratnog zarobljenika koje je prouzročio ili za koje postoji sumnja da ih je prouzročio neki strana.r, drugi ratni zarobljenik ili bilo koja druga osoba, kao i svaki smrtni slučaj kojega je uzrok nepoznat, bit će odmah predmet službene istrage od strane sile koja drži ratne zarobljenike.

O tom se slučaju odmah obavještava sila zaštitnica. Prikupit će se izjave svjedoka, osobito izjave ratnih zarobljenika; izvještaj s tim izjavama dostavlja se spomenutoj sili.

Ako istraga utvrdi krivnju jedne ili više osoba, sila koja drži ratne zarobljenike poduzet će sve mjere za sudski progon odgovorne ili odgovornih osoba.

D I O V.

INFORMACIONI UREDI I DRUŠTVA ZA PRUŽANJE POMOĆI RATNIM ZAROBUENICIMA

Članak 122.

Čim započne sukob i u svim slučajevima okupacije, svaka od stranaka sukoba osnovat će službeni informacijski ured za ratne zarobljenike koji se nalaze u njezinoj vlasti; neutralne ili nezaraćene sile, koje na svoje područje prihvate osobe koje pripadaju nekoj od kategorija koje su predviđene Člankom 4, postupit će prema tim osobama na isti način. Za interesirana će se sila pobrinuti da informacijski ured dobije potrebne prostorije, materijal i osoblje, kako bi

uspješno mogao djelovati. Ona ima pravo da tu raposli ratne zarobljenike, poštujući uvjete utvrđene u odjeljku ove Konvencije koji se odnosi na rad ratnih zarobljenika.

Svaka od stranaka sukoba daje svom uredu, u najkraćem mogućem roku, informacije o kojima je riječ u Četvrtom, petom i šestom stavku ovoga članka, a koje se tiču svake neprijateljske osobe koja pripada nekoj od kategorija koje su predviđene u Članku 4. i koje su pale pod njezinu vlast. Neutralne ili nezaraćene sile postupaju na isti način prema onim osobama iz tih kategorija koje prihvate na svoje područje.

Te informacije ured hitno i najbrim sredstvima prosljeđuje zainteresiranim silama posredovanjem, s jedne strane, sila zaštitnica i, s druge, Središnje agencije predviđene u Članku 123.

Te informacije trebaju omogućiti da se brzo obavijeste zainteresirane obitelji. Ako njima informacioni ured raspolaže, te informacije sadrže za svakoga čatnog zarobljenika, u okvirima odredaba Članka 17, prezime, imena, čin, matični bi-ov, mjesto i potpuni datum rođenja, naznaku sile čiji je pripadnik, ime oca i djevojačko prezime majke, prezime i adresu osobe koja mora biti obaviještena, kao i adresu na koju se može zarobljeniku-uputiti korespondencija.

Informacioni ured prima od raznih nadležnih službi podatke o promjenama, oslobodenjima, repatrijacijama, bjegovima, hospitalizacijama i smrtnim slučajevima i dostavlja ih na način koji je predviđen gore u stavku trećem.

Isto se tako redovito dostavljaju, po mogućnosti svakog tjedna, informacije o zdravstvenom stanju teško bolesnih ili ranjenih ratnih zarobljenika.

Dužnost je informacionog ureda, također, da odgovara na sva pitanja koje mu se upućuju u svezi s ratnim zarobljenicima, uključujući tu i one koji su umrli u zarobljeništvu; ured će poduzeti i potrebne istrage kako bi pribavio tražene informacije kojima ne raspolaže.

Sva pismena priopćenja koja neki ured daje moraju se ovjeriti potpisom ili pečatom.

Uz to, dužnost je informacionog ureda da prikuplja i dostavlja zainteresiranim silama sve osobne dragocjenosti, uključujući i novac u drugoj valuti nego što je valuta sile koja drži ratne zarobljenike, kao i dokumente koji imaju vrijednost za bliske rođake, a koje su ratni zarobljenici ostavili prilikom repatrijacije, oslobodenja, bijega ili smrti. Ti se predmeti šalju u paketima zapečaćenima od ureda; tim se paketima priključuju izvještaji kojima se točno ustanovljuje identitet osoba kojima su ti predmeti pripadali, kao i potpuni sadržaj paketa. Ostale osobne stvari tih zarobljenika dostavljaju se u skladu sa sklopljenim sporazumima između zainteresiranih stranaka sukoba.

Članak 123

U nekoj neutralnoj zemlji osnovat će se Središnja informaciona agencija za ratne zarobljenike. Međunarodni odbor Crvenog križa predložit će zainteresiranim silama, ako to smatra potrebnim, organiziranje takve agencije.

Dužnost će te Agencije biti prikupljati informacije o ratnim zarobljenicima do kojih može doći službenim ili privatnim putem: ona će ih dostavljati što je brže moguće zemlji podrijetla zarobljenika ili sili čiji su oni pripadnici. Radi obavljanja tih poslova stranke sukobu pružit će joj sve olakšice.

Pozivaju se visoke stranke yov'm'rm:e, a osobito one čiji se pripadnici koriste uslugama Srednsye <t~;<~ncye. da joj ukazuju potrebnu finansijsku pomoć

Prethodne se odredbe ne smiju tumčiti na način da ograničavaju humanitarnu djelatnost
!~1c"drrotir"dnc>~ odbora

Svaka od stranaka sukoba daje svom uredu, u najkraćem mogućem roku, informacije o kojima je riječ u Četvrtom, petom i šestom stavku ovoga članka, a koje se tiču svake neprijateljske osobe koja pripada nekoj od kategorija koje su predviđene u Članku 4. i koje su pale pod njezinu vlast. Neutralne ili nezaraćene sile postupaju na isti način prema onim osobama iz tih kategorija koje prihvate na svoje područje.

Te informacije ured hitno i najbržim sredstvima prosljeđuje zainteresiranim silama posredovanjem, s jedne strane, sila zaštitnica i, s druge, Središnje agencije predviđene u Članku 123.

Te informacije trebaju omogućiti da se brzo obavijeste zainteresirane obitelji. Ako njima informacijski ured raspolaže, te informacije sadrže za svakoga čitnog zarobljenika, u okvirima odredaba Članka 17, prezime, imena, čin, matični broj, mjesto i potpuni datum rođenja, naznaku sile čiji je pripadnik, ime oca i djevojačko prezime majke, prezime i adresu osobe koja mora biti obaviještena, kao i adresu na koju se može zarobljeniku-uputiti korespondencija.

Informacijski ured prima od raznih nadležnih službi podatke o promjenama, oslobodenjima, repatrijacijama, bjegovima, hospitalizacijama i smrtnim slučajevima i dostavlja ih na način koji je predviđen gore u stavku trećem.

Isto se tako redovito dostavljaju, po mogućnosti svakog tjedna, informacije o zdravstvenom stanju teško bolesnih ili ranjenih ratnih zarobljenika.

Dužnost je informacijskog ureda, također, da odgovara na sva pitanja koje mu se upućuju u svezi s ratnim zarobljenicima, uključujući tu i one koji su umrli u zarobljeništvu; ured će poduzeti i potrebne istrage kako bi pribavio tražene informacije kojima ne raspolaže.

Sva pismena priopćenja koja neki ured daje moraju se ovjeriti potpisom ili pečatom.

Uz to, dužnost je informacijskog ureda da prikuplja i dostavlja zainteresiranim silama sve osobne dragocjenosti, uključujući i novac u drugoj valuti nego što je valuta sile koja drži ratne zarobljenike, kao i dokumente koji imaju vrijednost za bliske rođake, a koje su ratni zarobljenici ostavili prilikom repatrijacije, oslobodenja, bijega ili smrti. Ti se predmeti šalju u paketima zapečaćenima od ureda; tim se paketima priključuju izvještaji kojima se točno ustanovljuje identitet osoba kojima su ti predmeti pripadali, kao i potpuni sadržaj paketa. Ostale osobne stvari tih zarobljenika dostavljaju se u skladu sa sklopljenim sporazumima između zainteresiranih stranaka sukoba.

Članak 123

U nekoj neutralnoj zemlji osnovat će se Središnja informacijska agencija za ratne zarobljenike. Međunarodni odbor Crvenog križa predložit će zainteresiranim silama, ako to smatra potrebnim, organiziranje takve agencije

Dužnost će te Agencije biti prikupljati smjernice o ratnim zarobljenicima do kojih može doći putem ili privatnim putem: ona će ih dostavljati što je brže moguće zemlji podrijetla zarobljenika ili sili čiji su oni pripadnici. Radi obavljanja tih poslova stranke sukobu pružat će joj sve olakšice

Pozivaju se visoke stranke protivimne, a osobito one čiji se pripadnici koriste uslugama Srednjeg i Sjevernog odbora, da joj ukazuju potrebnu financijsku pomoć

Prethodne se odredbe ne smiju tumačiti kao da ograničavaju humanitarnu djelatnost Odbora

Crvenog križa i društava za pružanje pomoći koja su spomenuta u Članku 125.

Članak 124.

Nacionalni informacijski uredi i Središnja informacijska agencija uživaju oslobodjenje od poštanskih pristojbi, kao i sva oslobodenja predviđena u Članku 74. i, u granicama mogućnosti, oslobodjenje od plaćanja brzozvaničnih pristojbi ili barem znatno smanjenje tih pristojbi.

Članak 125.

Ne dirajući u mjere koje bi smatrale prijeko potrebnima radi zaštite svoje sigurnosti ili radi svake druge razumne potrebe, sile koje drže ratne zarobljenike pružat će predstavnicima vjerskih organizacija, društava za pružanje pomoći ili svake druge organizacije koja bi pritekla u pomoć ratnim zarobljenicima, ili njihovim propisno akreditiranim delegatima, sve olakšice kako bi mogli posjećivati ratne zarobljenike, raspodjeljivati pomoć i materijal iz bilo kojeg izvora, namijenjen u vjerske, obrazovne ili rekreacijske svrhe ili kao pomoć u organiziranju njihova slobodnog vremena u krugu logora. Takva društva ili organizacije mogu se osnovati na području sile koja drži ratne zarobljenike, u nekoj drugoj zemlji ili mogu imati međunarodni karakter.

Sila koja drži ratne zarobljenike može ograničiti broj društava i organizacija čiji su delegati ovlašteni da obavljaju svoje aktivnosti na njezinu području i pod njezinim nadzorom, pod uvjetom, u svakom slučaju, da takvo ograničenje ne ometa pružanje djelotvorne i dostatne pomoći svim ratnim zarobljenicima.

Posebno polje Međunarodnog odbora Crvenog križa na tom polju u svako će se doba priznavati i poštovati. Čim pomoć ili materijal namijenjen u navedene svrhe

bude uručen ratnim zarobljenicima, ili odmah nakon toga, društvu za pružanje pomoći ili organizaciji pošiljatelju dostavljaju se priznanice za svaku pošiljku, koje potpisuje zarobljenički predstavnik. Priznanice koje se odnose na te pošiljke istodobno predaju i upravne vlasti odgovorne za čuvanje zarobljenika.

D I O VI. IZVRŠAVANJE KONVENCIJE

ODJELJAK I. OPĆE ODREDBE

Članak 126.

Predstavnicima ili delegatima sila zaštitnica dopustit će se da posjećuju sva mjesta gdje se nalaze ratni zarobljenici, osobito mjesta internacije, mjesta zatočenja i mjesta gdje rade; oni

imaju pristup u sve prostorije kojima se koriste zarobljenici. Oni su isto tako ovlašteni posjećivati sva mjesta otkle odlaze, kuda prolaze ili kamo dolaze zarobljenici koji se premještaju. Oni mogu razgovarati sa zarobljenicima bez svjedoka, a posebice s njihovim zarobljeničkim predstavnikom, ako je to potrebno, preko prevoditelja.

Predstavnicima i delegatima sila zaštitnica daje se puna sloboda glede izbora mjesta koja im se posjetiti; trajanje i učestalost tih posjeta ne mogu se ograničiti. Ti se posjeti mogu zabraniti samo zbog imperativne vojne potrebe te samo iznimno i privremeno.

Sila koja drži ratne zarobljenike i sila čiji su pripadnici zarobljenici koji se posjećuju mogu se sporazumjeti, ako za time postoji potreba, da se zemljacima tih zarobljenika dopusti da prisustvuju posjetima.

Iste povlastice uživaju i delegati Međunarodnog odbora Crvenog križa. Imenovanje tih delegata uvjetovano je privolom sile u čijoj se vlasti nalaze ratni zarobljenici koji se posjećuju.

Članak 127.

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će u svojim odnosnim zemljama što je više moguće, u vrijeme mira i u vrijeme rata, vršiti difuziju teksta ove Konvencije i, osobito, i da će njegovo proučavanje unijeti u vojne i, po mogućnosti, civilne obrazovne programe, kako bi se s načelima Konvencije upoznale sve oružane snage i cjelokupno stanovništvo.

Vojne ili druge vlasti, koje u vrijeme rata preuzimaju odgovornost s obzirom na ratne zarobljenike, moraju posjedovati tekst Konvencije i biti posebno poučene o njezinim odredbama.

članak 128.

Visoke stranke ugovornice dostavljat će jedna drugoj, posredovanjem švicarskoga saveznog vijeća, a za vrijeme neprijateljstava posredovanjem sila zaštitnica, službene prijevode ove Konvencije, kao i zakone i pravilnike što bi ih usvojile kako bi osigurale njezinu primjenu.

Članak 129.

Visoke stranke ugovornice obvezuju se da će poduzeti sve zakonodavne mjere potrebne radi utvrđivanja odgovarajućih kaznenih sankcija protiv osoba koje su počinile ili koje su izdale naredbu da se poćini bilo koja od teških povreda ove Konvencije određenih u slijedećem Članku.

Svaka visoka stranka ugovornica obvezana je da pronalazi osobe osumnjicene da su poćinile ili da su naredile da se poćini bilo koja od tih teških povreda i mora ih, bez obzira na njihovo državljanstvo, izvesti pred svoje sudove. Ako to izabere, ona isto tako može, prema odredbama svoga zakonodavstva, predati te osobe radi suderija drugoj visokoj stranki ugovornici zainteresiranoj za njihov progon, pod uvjetom da ta visoka stranka ugovornica raspolaže prima facie dokazima.

Svaka visoka stranka ugovornica poduzet će potrebne mjere radi suzbijanja svih čina suprotnih odredbama ove Konvencije koji nisu teške povrede određene u slijedećem Članku.

Optužene će osobe u svakoj prilici uživati jamstva glede propisanog suđenja i obrane, koja neće biti manja od onih predviđenih Člancima 105. i slijedećima ove Konvencije.

Članak 130.

Teške povrede na koje se odnosi prethodni Članak jesu one koje obuhvaćaju bilo koji od ovih čina, ako su počinjeni protiv osoba ili imovine zaštićenih Konvencijom: namjerno ubojstvo, mučenje ili nečovječno postupanje, uključujući biološke pokuse, namjerno prouzrokovanje velikih patnji ili teških oštećenja fizičkog integriteta ili zdravlja, prisiljavanje ratnog zarobljenika da služi u oružanim snagama neprijateljske sile ili njegovo lišavanje prava da mu se pošteno i nepristrano sudi prema odredbama ove Konvencije

Članak 131.

Nijedna visoka stranka ugovornica ne može osloboditi sebe, niti drugu visoku stranku ugovornicu, odgovornosti koju ona sama ili ta druga visoka stranka ugovornica snosi za povrede predviđene u prethodnome Članku

Članak 132

Na zahtjev stranke sukoba mora se zbog svakoga navodnog kršenja Konvencije pokrenuti istraga, na način što ga utvrđuju zainteresirane stranke

Ako se ne postigne sporazum o postupku istrage, stranke će se složiti o izboru arbitra koji odlučuje o postupku što ga treba provesti.

Pošto je kršenje ustanovljeno, stranke sukoba će ga zaustaviti i suzbiti što je prije moguće. .

ODJELJAK II. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 133.

Ova je Konvencija sastavljena na engleskom i francuskom jeziku. Oba su teksta jednako vjerodostojna.

Švicarsko savezno vijeće dat će izraditi službene prijevode Konvencije na ruski i španjolski jezik.

Članak 134.

U odnosima između visokih stranaka ugovornica ova Konvencija zamjenjuje Konvenciju od 27. srpnja 1929.

Članak 136.

U odnosima između sila koje su vezane Haškom konvencijom o zakonima i običajima rata na kopnu, bilo da se radi o onoj od 29. srpnja 1899. ili onoj od 18. listopada 1907, i koje su stranke ove Konvencije, potonja dopunjuje glavu II. Pravilnika priloženoga spomenutim konvencijama.

Članak 136.

Ova Konvencija, koja nosi današnji datum, otvorena je do 12. veljače 1950. za potpisivanje u ime sila zastupljenih na Konferenciji koja je započela u Ženevi 21. travnja 1949, kao i sila koje nisu zastupljene na toj Konferenciji, ali su stranke Konvencije od 27. srpnja 1929.

Članak 137.

Ova će se Konvencija ratificirati što je prije moguće, a ratifikacije se polaiu u Bernu.

O polaganju svake isprave o ratifikaciji sastavlja se zapisnik, kojeg ovjerene prijepise švicarsko savezno vijeće dostavlja svim silama u čije je ime Konvencija potpisana ili čiji je pristup notificiran.

Članak 138.

Ova Konvencija stupa na snagu šest mjeseci nakon što budu položene najmanje dvije isprave o ratifikaciji.

Poslije toga ona stupa na snagu za svaku visoku stranku ugovornicu šest mjeseci nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji.

Članak 139.

Od dana stupanja na snagu ova će Konvencija biti otvorena za pristupanje svakoj sili u čije ime ova Konvencija nije potpisana.

Članak 140.

Pristupi se pismeno notificiraju ~vicarskom saveznom vijeću, a počinju djelovati šest mjeseci nakon datuma njihova pimitka.

Švicarsko savezno vijeće obavijestit će o pristupima notificiran.

Članak 141.

U slučajevima predviđenima u člancima 2. i 3, za stranke sukoba koje su položile isprave o ratifikaciji ili notificirale pristup prije ili nakon početka neprijateljstava ili okupacije, Konvencija stupa na snagu odmah. -Švicarsko će savezno vijeće na najbrži mogući način obavijestiti o ratifikacijama ili pristupima primljenima od stranaka sukoba.

Članak 142.

Svaka je visoka stranka ugovornica slobodna da otkáže ovu Konvenciju.

Otkaz se pismeno notificira Svicarskom saveznom vijeću. Ono će o notifikaciji obavijestiti vlade svih visokih stranaka ugovornica.

Otkaz počinje djelovati godinu dana nakon što je notificiran Švicarskom sa.veznom vijeću. Međutim, otkaz notificiran u vrijeme kad sila koja otkazuje sudjeluje u nekom sukobu ne djeluje do zaključenja mira i u svakom slučaju tako dugo dok operacije oslobadanja i repatriranja osoba zaštićenih ovom Konvencijom ne budu završene.

Otkaz vrijedi samo za silu koja otkazuje. On ni na koji na,čin ne djeluje na obveze što su ih stranke sukoba duisie. ispunjavati na temelju načela međunarodnog prava koja proizlaze iz obii:aja ustanovljenih među civiliziranim narodima, iz zakona čovječnosti i iz zahtjeva javne savjesti.

Članak 143.

Švicarsko savezno vijeće registrirat će ovu Konvenciju kod Tajništva Ujedinjenih naroda. Švicarsko će savezno vijeće, također, obavještavati Tajništvo Ujedinjenih naroda o svim primljenim ratifikacijama, pristupima i otkazima što se tiču ove Konvencije.

U potvrdu toga su potpisani, što su položili svoje odnosne punomoći, potpisali ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Ženevi, 12. kolovoza 1949, na engleskom i francuskom jeziku. Izvornik će se položiti u arhive Švicarske Konfederacije. Švicarsko će savezno vijeće dostaviti ovjerene prijepise Konvencije svim državama potpisnicama i onima koje budu pristupile.

PRILOG I.

PREDLOŽAK SPORAZUMA O NEPOSREDNOJ REPATRIJACIJI I SMJEŠTANJU U NEUTRALNE ZEMLJE RANJENIH I BOLESNIH RATNIH ZAROBLJENIKA (vidi članak 110)

1. NAČELA ZA NEPOSREDNU REPATRIJACIJU ILI ZA SMJESTANJE U NEUTRALNE ZEMLJE

A. Neposredna repatrijacija Neposredno će se repatriirati:

1. Svi ratni zarobljenici s ovim oštećenjima organizma nastalima kao posljedica ozljede: gubitak jednog ekstremiteta, paraliza, oštećenje zglobova ili druga oštećenja, pod uvjetom da se oštećenje sastoji najmanje u gubitku jedne šake ili jednog stopala ili da je ravno gubitku jedne šake ili jednog stopala.

Ne isključujući mogućnost šireg tumačenja, ovi se slučajevi smatraju ravnima gubitku jedne šake odnosno jednog stopala:

a) gubitak šake, svih prstiju ili palca i kažiprsta jedne ruke; gubitak stopala ili svih prstiju i metatarzalnih kostiju jednog stopala;

b) ukočenje zgloba, gubitak koštanog tkiva, ožiljasto skvrčenje koje onemogućuje funkciju jednoga od velikih zglobova ili svih zglobova prstiju jedne ruke;

c) lažni zglob dugih kostiju;

d) deformacije kao posljedica prijeloma kostiju ili drugih ozljeda koje prouzrokuju ozbiljno smanjenje radne sposobnosti i sposobnosti nošenja tereta.

2. Svi ranjeni ratni zarobljenici čije je stanje postalo kronično do te mjere da se, i uz liječenje, prognostički iskjučuje mogućnost izlječenja u roku godine dana od ranjavanja, kao na primjer u slučaju:

a) projektila u srcu, čak i ako mješovita liječnička komisija pregledom nije mogla utvrditi te, e poremećaje;

b) metalnog ivera u mozgu ili u plućima, čak i ako mješovita liječnička komisija pregledom nije mogla utvrditi lokalnu ili opću reakciju;

c) gnojna upala kosti čije izlječenje ne izgleda moguće tijekom jedne godine od ranjavanja, a koja će jamačno dovesti do ukočenja nekog zgloba ili do drugih promjena koje su ravne gubitku jedne šake ili jednog stopala;

- d) penetrantne i gnojne rane pekoga od velikih zglobova;
- e) ozljede lubanje s gubitkom ili pomakom koštanog tkiva;
- f) ozljede ili opekotine lica s gubitkom tkiva i funkcionalnim oštećenjima;
- g) ozljede ledne moždine;
- h) oštećenja perifernih živaca, čije su posljedice ravne gubitku jedne šake ili jednog stopala, a za čije je izlječenje potrebno više od godinu dana nakon ozljede, kao na primjer: ozljeda brahijalnog ili lumbosakralnog živčanog spleta, medijalnog ili ishijatičnog živca, kao i istodobne ozljede radijalnog i kubitalnog živca ili peronealnog i tibijalnog živca, itd. Ozljeda radijalnog, kubitalnog, peronealnog i tibijalnog živca sama za sebe ne opravdava repatrijaciju, osim u slučaju kontraktura ili ozbiljnih neurotrofičnih poremećaja;
- i) ozljede mokraćnog trakta koje ozbiljno remete njegovu funkcioniranje.

3. Svi bolesni ratni zarobljenici čija je bolest u takvom kroničnom obliku da se, i uz liječenje, prognostički isključuje mogućnost izlječenja u roku godine dana od početka bolesti, kao na primjer u slučaju:

- a) progresivne tuberkuloze bilo kojeg organa, koja se prema liječničkim predviđanjima ne može više izliječiti ili barem znatno poboljšati liječenjem u neutralnoj zemlji;
- b) upale porebrice s izljevom;
- c) teških bolesti dišnih organa netuberkulozne prirode, koje se smatraju neizlječivima, na primjer: teški emfizem pluća (sa ili bez bronhitisa); kronična astma;` kronični bronhitis* koji u zarobljeništvu traje više od godine dana; bronhiektazije; itd.
- d) teških kroničnih bolesti krvotoka, na primjer: oštećenja srča, njih zalisaka srčanog mišića* koja su tijekom zarobljeništvu pokazivala znakove dekompenzacije, čak i ako mješovita liječnička komisija, pregledom, ne može utvrditi ni jedan od tih znakova; bolest srčane ovojnice i krvnih sudova (Burgerova bolest, aneurizme velikih krvnih sudova); itd.
- e) teških kroničnih bolesti probavnih organa, na primjer: čir na želucu i dvanaesniku; posljedica kirurške intervencije na želucu izvršene u zarobljeništvu; kronična

' Odluka mješovite liječničke komisije temeljit će se dobrim dijelom na nalazima logorskih liječnika i liječnika zemljaka ratnih zarobljenika ili na pregledu liječnika specijalista koji pripadaju sili koja drži ratne zarobljenike.

upala sluznice želuca, tankog ili debelog crijeva, koja traje duže od godinu dana i koja ozbiljno remeti opće stanje organizma; ciroza jetre; kronične bolesti žučne kese;* itd.

f) teških kroničnih bolesti spolnih i mokraćnih organa, na primjer: kronične bolesti bubrega s prouzročenim funkcionalnim poremećajima; uklanjanje tuberkuloznog bubrega; kronična upala bubrežne zdjelice ili kronična upala mokraćnog mjehura; hidronefroza ili pionefroza; teže kronične ginekološke bolesti, trudnoća ili porođajne smetnje, ako je hospitalizacija u neutralnoj zemlji nemoguća; itd.

g) teških kroničnih bolesti centralnog i perifernog živčanog sustava, na primjer: sve očite psihoze i psihoneuroze, kao što su teška histerija, teška logorska psihoneuroza itd., na

propisan način utvrđena od specijalista;* svaka padavica propisno utvrđena od logorskog liječnika;* moždana arterioskleroza; kronična upala živaca, koja traje dui.e od godinu dana; itd.

h) teških kroničnih bolesti neurovegetativnoga živčanog sustava sa znatnim smanjenjem intelektualne ili fizičke sposobnosti, osjetnim gubitkom težine i općom tjelesnom slabosti;

i) sljepoće na oba oka ili sljepoće na jednom oku, ako je vid drugog oka ispod 1 i uz upotrebu korektivnih stakala; smanjenja oštine vida, koje se ne može popraviti na 1/2 barem za jedno oko:* ostalih težih očnih bolesti, na primjer: glaukom, upala šarenice, upala žilnice, trahom; itd.

k) poremećaja sluha, kao što je potpuna jednostrana gluhoća ako drugo uho ne čuje običan govor na udaljenosti od jednog metra;* itd.

l) teških metaboličnih bolesti, na primjer: šećerna bolest koja zahtijeva liječenje inzulinom; itd.

m) teških poremećaja žlijezda s unutarnjim izlučivanjem, na primjer: tireotoksikoza; hipotireoza; Adisonova bolest, Simondsova kaheksija; tetanija; itd.

n) teških i kroničnih bolesti krvotvornih organa;

o) teških kroničnih trovanja, na primjer: trovanje olovom, trovanje iivom, morfinizam, kokainizam, alkoholizam; trovanje plinovima, oštećenja jonizirajućim zračenjem; itd.

p) kroničnih bolesti organa za kretanje s izraženim funkcionalnim poremećajima, na primjer: deformirajuće artroze; primarni i sekundarni progresivni kronični poliartritis; reumatizam s teškim kliničkim znacima; itd.

q) teških kroničnih bolesti kože koje su otporne na liječenje; ,

r) svih malignih tumora;

s) teških kroničnih zaraznih bolesti koje traju već godinu dana od njihove pojave, na primjer: malarija s izrazitim organskim oštećenjima; amebna ili bacilarna dizenterija sa znatnim poremećajima; tercijarni visceralni sifilis, otporan na liječenje; guba; itd.

t) teških avitaminoza ili teške iznemoglosti od gladovanja.

B. Smještanje u neutralne zemlje

Za smještanje u neutralnu zemlju predlagat će se:

1. Svi ranjeni ratni zarobljenici~za koje nije vjerojatno da se mogu izliječiti u zarobljeništvu, ali koji bi mogli ozdraviti ili čije bi se stanje nedvojbeno moglo poboljšati ako bi se smjestili u neutralnu zemlju.

' Odluka mješovite liječničke komisije temeljit će se dobrim dijelom na nalazima logorskih liječnika i liječnika zemllaka ratnih zarobljenika ili na pregledu liječnika specijalista koji pripadaju sili koja drži ratne zarobljenike.

f2. Ratni zarobljenici oboljeli od tuberkuloze u bilo kojem obliku i na bilo kojem organu, čije bi liječenje u neutralnoj zemlji vjerojatno dovelo do izlječenja ili barem do znatnog poboljšanja, izuzimajući primarnu tuberkulozu koja je izliječena prije zarobljenišva.

3. Ratni zarobljenici oboljeli od bilo koje bolesti dišnih organa, krvotoka, probavnih organa, živaca, osjeila, mokraćno-spolnih organa, kože, organa za kretanje, itd., a koja zahtijeva liječenje i čije bi liječenje sigurno dalo bolje rezultate u neutralnoj zemlji nego u zarobljeništvu.

4. Ratni zarobljenici kojima je u zarobljeništvu operativno uklonjen bubreg zbog netuberkulozne bolesti bubrega, ili koji boluju od osteomielitisa na putu izlječenja ili latentnog, ili od šećerne bolesti koja ne zahtijeva liječenje inzulinom, itd.

5. Ratni zarobljenici koji boluju od neuroza prouzročenih ratom ili zarobljeništvom.

Bolesnici čija je neuroza posljedica, zarobljenišva, a koji nisu izliječeni nakon tri mjeseca bolničkog liječenja u neutralnoj zemlji ili koji se, nakon tog roka, očito ne nalaze na putu konačnog ozdravljenja, bit će repatrirani.

e. Svi ratni zarobljenici koji boluju od kroničnog trovanja (plinovi, metali, alkaloidi, itd.), a za koje su izgledi za ozdravljenje u neutralnoj zemlji osobito povoljni.

7. Sve trudnice ratne zarobljenice i ratne zarobljenice majke s dojenčadi i malom djecom.

Isključeni su od smještanja u neutralnu zemlju;

1. Svi slučajevi propisno utvrđenih kroničnih psihoza. 2. Sve organske ili funkcionalne ~ivčane bolesti za koje se smatra da su neizlječive.

3. Sve zarazne bolesti u razdoblju u kojem su prenosive na druge, osim tuberkuloze.

II. OPĆE NAPOMENE

1. Utvrđeni se uvjeti moraju, općenito, tumačiti i primjenjivati u što je moguće širem smislu.

To će se široko tumačenje osobito primjenjivati na neuropatska i psihopatska stanja koja su prouzročena ratom ili zarobljeništvom, kao i na slučajeve tuberkuloze u svim stadijima bolesti. Ratni zarobljenici koji su zadobili više ozljeda, od kojih nijedna, sama za sebe, ne opravdava repatrijaciju, bit će pregledani u istom duhu, vodeći računa o psihičkim traumama prouzročenima brojem rana.

2. Logorski liječnici ili vojne liječničke komisije, koje imenuje sila koja drii ratne zarobljenike, što je prije moguće pregledat će i repatrirati sve nedvojbene slučajeve koji daju pravo na neposrednu repatrijaciju (amputacija, potpuna sljepoća ili potpuna gluhoća, otvorena tuberkuloza pluća, mentala bolest, maligni tumori, itd.).

3. Rane i bolesti od prije rata koje se nisu pogoršale, kao i ratne rane koje nisu spriječile ponovno obavljanje vojne službe, ne daju pravo na neposrednu repatrijaciju.

4. Odredbe ovoga Priloga tumačit će se i primjenjivati na sličan način u svim zemljama strankama sukoba. Zainteresirane će sile i vlasti dati mješovitim liječničkim komisijama sve olakšice potrebne za obavljanje njihova zadatka.

5. Gore spomenuti primjeri pod brojem 1. samo su tipični slučajevi. Oni slučajevi koje se u svim pojedinostima ne slauu s tim odredbama rješavat će se u duhu odredaba članka 110. ove Konvencije i načela koja sadri. i ovaj Sporazum.

2. Ratni zarobljenici oboljeli od tuberkuloze u bilo kojem obliku i na bilo kojem organu, čije bi liječenje u neutralnoj zemlji vjerojatno dovelo do izlječenja ili barem do znatnog poboljšanja, izuzimajući primarnu tuberkulozu koja je izliječena prije zarobljeništa.

3. iiatni zarobljenici oboljeli od bilo koje bolesti dišnih organa, krvotoka, probavnih orogana, živaca, osjeiila, mokraćno-spolnih organa, koi,e, organa za kretanje, itd., a koja zahtijeva liječenje i čije bi liječenje sigurno dalo bolje rezultate u neutralnoj zemlji nego u zarobljeništvu.

4. Ratni zarobljenici kojima je u zarobljeništvu operativno uklonjen bubreg zbog netuberkulozne bolesti bubrega, ili koji boluju od osteomielitisa na putu izlječenja ili latentnog, ili od šećerne bolesti koja ne zahtijeva liječenje inzulinom, itd.

5. Ratni zarobljenici koji boluju od neuroza prouzročenih ratom ili zarobljeništvom.

Bolesnici čija je neuroza posljedica, zarobljeništa, a koji nisu izliječeni nakon tri mjeseca bolničkog liječenja u neutralnoj zemlji ili koji se, nakon tog roka, očito ne nalaze na putu konačnog ozdravljenja, bit će repatrirani.

e. Svi ratni zarobljenici koji boluju od kroničnog trovanja (plinovi, metali, alkaloidi, itd.), a za koje su izgledi za ozdravljenje u neutralnoj zemlji osobito povoljni.

7. Sve trudnice ratne zarobljenice i ratne zarobljenice majke s dojenčadi i malom djecom.

Isključeni su od smještanja u neutralnu zemlju;

1. Svi sluča.jevi propisno utvrđenih kroničnih psihoza. 2. Sve organske ili funkcionalne ~ivčane bolesti za koje se smatra da su neizlječive.

3. Sve zara.zne bolesti u razdoblju u kojem su prenosive na druge, osim tuberkuloze.

II. OPĆE NAPOMENE

1. Utvrđeni se uvjeti moraju, općenito, tumačiti i primjenjivati u što je moguće širem smislu.

To će se široko tumačenje osobito primjenjivati na neuropatska i psihopatska stanja koja su prouzročena ratom ili zarobljeništvom, kao i na slučajeve tuberkuloze u svim stadijima bolesti. Ratni zarobljenici koji su zadobili više ozljeda, od kojih nijedna, sama za sebe, ne opravdava repatrijaciju, bit će pregledani u istom duhu, vodeći računa o psihičkim traumama prouzročenima brojem rana.

2. Logorski liječnici ili vojne liječničke komisije, koje imenuje sila koja dr~i ratne zarobljenike, što je prije moguće pregledat će i repatrirati sve nedvojbene slučajeve koji daju pravo na neposrednu repatrijaciju (amputacija, potpuna sljepoća ili potpuna gluhoća, otvorena tuberkuloza pluća, mentala bolest, maligni tumori, itd.).

3. Rane i bolesti od prije rata koje se nisu pogoršale, kao i ratne rane koje nisu spriječile ponovno obavljanje vojne službe, ne daju pravo na neposrednu repatrijaciju.

4. Odredbe ovoga Priloga tumačit će se i primjenjivati na sličan način u svim zemljama strankama sukoba. Zainteresirane će sile i vlasti dati mješovitim liječničkim komisijama sve olakšice potrebne za obavljanje njihova zadatka.

5. Gore spomenuti primjeri pod brojem 1. samo su tipični slučajevi. Oni slučajevi koje se u svim pojedinostima ne slažu s tim odredbama rješavat će se u duhu odredaba Članka 110. ove Konvencije i načela koja sadri. i ovaj Sporazum.

2. Ratni zarobljenici oboljeli od tuberkuloze u bilo kojem obliku i na bilo kojem organu, čije bi liječenje u neutralnoj zemlji vjerojatno dovelo do izlječenja ili barem do znatnog poboljšanja, izuzimajući primarnu tuberkulozu koja je izliječena prije zarobljeništvu.

3. iiatni zarobljenici oboljeli od bilo koje bolesti dišnih organa, krvotoka, probavnih orogana, živaca, osjeiila, mokraćno-spolnih organa, koi,e, organa za kretanje, itd., a koja zahtijeva liječenje i čije bi liječenje sigurno dalo bolje rezultate u neutralnoj zemlji nego u zarobljeništvu.

4. Ratni zarobljenici kojima je u zarobljeništvu operativno uklonjen bubreg zbog netuberkulozne bolesti bubrega, ili koji boluju od osteomielitisa na putu izlječenja ili latentnog, ili od šećerne bolesti koja ne zahtijeva liječenje inzulinom, itđ.

5. Ratni zarobljenici koji boluju od neuroza prouzročenih ratom ili zarobljeništvom.

Bolesnici čija je neuroza posljedica, zarobljeništvu, a koji nisu izliječeni nakon tri mjeseca bolničkog liječenja u neutralnoj zemlji ili koji se, nakon tog roka, očito ne nalaze na putu konačnog ozdravljenja, bit će repatrirani.

e. Svi ratni zarobljenici koji boluju od kroničnog trovanja (plinovi, metali, alkaloidi, itd.), a za koje su izgledi za ozdravljenje u neutralnoj zemlji osobito povoljni.

7. Sve trudnice ratne zarobljenice i ratne zarobljenice majke s dojenčadi i malom djecom.

Isključeni su od smještanja u neutralnu zemlju;

1. Svi sluča.jevi propisno utvrđenih kroničnih psihoza. 2. Sve organske ili funkcionalne ~ivčane bolesti za koje se smatra da su neizlječive.

3. Sve zara.zne bolesti u razdoblju u kojem su prenosive na druge, osim tuberkuloze.

II. OPĆE NAPOMENE

1. Utvrđeni se uvjeti moraju, općenito, tumačiti i primjenjivati u što je moguće širem smislu.

To će se široko tumačenje osobito primjenjivati na neuropatska i psihopatska stanja koja su prouzročena ratom ili zarobljeništvom, kao i na slučajeve tuberkuloze u svim stadijima bolesti. Ratni zarobljenici koji su zadobili više ozljeda, od kojih nijedna, sama za sebe, ne opravdava repatrijaciju, bit će pregledani u istom duhu, vodeći računa o psihičkim traumama prouzročenima brojem rana.

2. Logorski liječnici ili vojne liječničke komisije, koje imenuje sila koja dr~i ratne zarobljenike, što je prije moguće pregledat će i repatrirati sve nedvojbene slučajeve koji daju pravo na neposrednu repatrijaciju (amputacija, potpuna sljepoća ili potpuna gluhoća, otvorena tuberkuloza pluća, mentala bolest, maligni tumori, itd.).

3. Rane i bolesti od prije rata koje se nisu pogoršale, kao i ratne rane koje nisu spriječile ponovno obavljanje vojne službe, ne daju pravo na neposrednu repatrijaciju.

4. Odredbe ovoga Priloga tumačit će se i primjenjivati na sličan način u svim zemljama strankama sukoba. Zainteresirane će sile i vlasti dati mješovitim liječničkim komisijama sve olakšice potrebne za obavljanje njihova zadatka.

5. Gore spomenuti primjeri pod brojem 1. samo su tipični slučajevi. Oni slučajevi koje se u svim pojedinostima ne slažu s tim odredbama rješavat će se u duhu odredaba Članka 110. ove Konvencije i načela koja sadri. i ovaj Sporazum.

komisija obavijestit će, također, o donesenoj odluci svakoga zarobljenika koji je bio na pregledu, a onima čiju repatrijaciju predlaže izdat će potvrdu prema uzorku koji je priložen ovoj Konvenciji.

članak 12. ' Sila koja drži ratne zarobljenike mora izvršiti odluke mješovite liječničke komisije u roku tri mjeseca nakon što bude propisno o tome obaviještena.

Članak 13.

Ako nema nijednoga neutralnog liječnika u zemlji u kojoj postoji potreba za radom mješovite liječničke komisije i ako je iz bilo kojeg razloga nemoguće imenovati neutralne liječnike koji borave u nekoj drugoj zemlji, sila koja drži ratne zarobljenike, postupajući u sporazumu sa silom zaštitnicom, ustanovit će liječničku komisiju koja će preuzeti iste dužnosti kao i mješovita liječnička komisija, u skladu s odredbama članaka 1, 2, 3, 4, 5. i 8. ovoga Pravilnika.

Članak 14.

Mješovite liječničke komisije djelovat će stalno i posjećivat će svaki logor u razmacima koji neće biti duži od šest mjeseci.

PRILOG III.

PRAVILNIK O KOLEKTIVNOJ POMOGI RATNIM ZAROBLIENICIMA [vidi Članak 73)

Članak 1.

Zarobljenički su predstavnici ovlašteni da dijele povjerene im pošiljke kolektivne pomoći svim ratnim zarobljenicima koji su pod upravom njihova logora, uključujući i zarobljenike koji se nalaze u bolnicama, ili u zatvorima, ili u drugim kaznenim ustanovama.

Članak 2.

Pošiljke kolektivne pomoći dijele se prema uputama darovatelja i prema planu koji ustanove zarobljenički predstavnici; sanitetski materijal dijeli se, prije svega, u sporazumu s glavnim liječnicima, a oni mogu u bolnicama i u ambulancama odstupiti od spomenutih uputa ako to zahtijevaju potrebe njihovih bolesnika. U tako određenim okvirima raspodjelu treba uvijek obaviti pravično.

Članak 3.

Da bi se mogla provjeriti kakvoća i količina primljene robe i da bi se u tu svrhu pripremili detaljni izvještaji za darovatelje, zarobljenički su predstavnici ili njihovi pomoćnici ovlašteni da odu do mjesta prispjeća pošiljaka pomoći koja se nalaze u blizini njihova logora.

Članak 4.

Zarobljeničkim će se predstavnicima dati potrebne olakšice radi provjere je li raspodjela kolektivne pomoći u svim odjelima i jedinicama njihova logora izvršena prema njihovim uputama.

Članak 5.

Zarobljenički su predstavnici ovlašteni ispuniti, kao i naložiti zarobljeničkim predstavnicima radnih jedinica ili glavnim liječnicima ambulanata i bolnica da ispune obrasce ili upitnike koji su namijenjeni darovateljima, a koji se odnose na kolektivnu pomoć (raspodjela, potrebe, količine, itd.). Ti obrasci i upitnici, propisno ispunjeni, bez odgode dostavljaju se darovateljima.

Članak 6.

Da bi osigurali redovitu raspodjelu kolektivne pomoći ratnim zarobljenicima svoga logora, kao i da bi, eventualno, zadovoljili potrebe koje će prouzročiti dolazak novih kontingenata zarobljenika, zarobljenički su predstavnici ovlašteni da stvore i održavaju dostatne zalihe kolektivne pomoći. Njima će se, u tu svrhu, staviti na raspolaganje odgovarajuća skladišta; svako će skladište biti opskrbljeno dvjema bravama tako da zarobljenički predstavnik drij ključeve jedne, a zapovjednik logora ključeve druge brave.

Članak 7.

U slučaju kolektivnih pošiljaka odjeće, svakom će se ratnom zarobljeniku dati barem jedno čitavo odijelo. Ako jedan ratni zarobljeni ima više odijela, zarobljenički je predstavnik ovlašten oduzeti onima koji su najbolje opskrbljeni suvišne stvari ili neke prekobrojne komade, ako je to potrebno da bi se zadovoljile potrebe lošije opskrbljenih zarobljenika. On, međutim, ne može oduzeti, drugi par rublja, čarapa ili cipela, osim ako nema drugog načina da se opskrbi ratni zarobljenik koji to nema.

Članak 8.

Visoke stranke ugovornice, a posebice sile koje drže ratne zarobljenike, dopustit će, u granicama mogućnosti i ako se tome ne protive propisi o opskrbi stanovništva, svaku kupnju koja se obavlja na njihovu području radi raspodjele kolektivne pomoći ratnim zarobljenicima; one će na sličan način olakšavati prijenos novca i druge financijske, tehničke ili upravne mjere koje su poduzete radi tih kupnji.

Članak 9.

Prethodne odredbe ne prijeće pravo ratnih zarobljenika da primaju kolektivnu pomoć prije svoga dolaska u logor ili tijekom premještanja, kao ni mogućnost predstavnicima sile zaštitnice, Međunarodnog odbora Crvenog križa ili svake druge organizacije koje pritekne u pomoć zarobljenicima i čija je dužnost da dostavljaju tu pomoć da osiguraju raspodjelu pomoći onima kojima se šalje svim drugim sredstvima koja ti predstavnici smatraju prikladnima.

(izvor: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1994_05_5_23.html)